CURS PENTRU AUTORITĂȚILE PUBLICE LOCALE

PACE LOCAL
Local Public Administration, Citizen Engagement
Autorități Publice Locale, Implicare Cetățenească
Proiect Moldo-Suedez, implementat de SALAR International

Fonduri și Programe UE accesibile pentru Republica Moldova

Fondurile europene se câștigă în lunile de dinaintea apelului - Pregătirea decide, nu apelul

Sverige

SALAR International
Parte a Asociației Suedeze a Autorităților Locale și Regiunilor

„Fondurile europene nu se câștigă în ziua apelului, ci în lunile de dinaintea lui: primăria care își pregătește de acum proiectele, partenerii și echipa va fi cea care accesează banii – azi prin Interreg și programele UE, mâine prin fondurile pentru statele membre.”

CINCI ÎNTREBĂRI LA CARE RĂSPUNDE ACEASTĂ ZI

- De unde vin banii?
- Ce surse europene sunt deja accesibile primăriilor din Moldova și cum sunt gestionate.
- Cu cine? De ce parteneriatul este condiție de acces și cum îl construiți.
- La ce program? Ce programe se potrivesc primăriei dvs. - cu exemple de proiecte reale.
- Cum vă pregătiți? Ce înregistrări, contacte și documente trebuie pregătite înainte de apel.

Aderarea la UE înseamnă că standardele europene devin, treptat, standarde locale.

Ce înseamnă, concret, pentru o primărie?

1. **Standarde de servicii mai ridicate și mai clare**
Cerințele europene vor influența tot mai mult modul în care sunt furnizate serviciile locale: apă și canalizare • gestionarea deșeurilor • calitatea aerului • eficiență energetică • performanța energetică a clădirilor • accesibilitate

2. Noi moduri de lucru
Primăriile vor avea nevoie de sisteme și proceduri mai solide pentru: achiziții publice • planificare strategică • management și control financiar • protecția datelor • consultarea publică • monitorizare și raportare

3. Noi oportunități de finanțare, dar și noi condiții
Astăzi, autoritățile locale pot accesa sprijin european prin Interreg, programele UE și instrumentele naționale sprijinite de UE. După aderare, accesul la fondurile de coeziune și dezvoltare rurală se va extinde. Dar finanțarea va presupune capacitatea de a: pregăti proiecte mature • asigura cofinanțarea • aplica corect achizițiile • implementa • monitoriza • raporta

4. Un nou spațiu european pentru cooperare
Primăriile vor avea tot mai multe oportunități de a lucra direct cu parteneri europeni prin: Rețele europene • cooperare transfrontalieră • Interreg • programe UE • parteneriate • GECT

STEP 01
Politicile UE și acquis-ul comunitar
Directive • Regulamente • Standarde

STEP 02
Legislația națională și angajamentele de aderare
Legi noi și modificate • Programul Național de Aderare • Strategii sectoriale

STEP 03
Implementarea instituțională
Ministere • Agenții • Structuri regionale • Operatori de servicii = **Aplicare**

STEP 04
Responsabilitățile administrației locale
Servicii • Investiții • Achiziții • Planificare • Raportare

STEP 05
Serviciile publice locale
Apă • Canalizare • Deșeuri • Drumuri • Transport • Energie • Servicii digitale

STEP 06
Cetățeanul
Calitate • Acces • Drepturi • Transparență • Încredere

SALAR International
Parte a Asociației Suedeze a
Autorităților Locale și Regiunilor

Sverige

Congresul Autorităților Locale din Moldova

CALM

www.calm.md

1. **Cine a depus/a implementat un proiect european?**
2. **Cine are deja un cont EU Login?**
3. **Cine are o localitate înfrățită/parteneriat?**

SESIUNEA 1 ·

1

Cum funcționează banii UE

- Ce este Cadrul Financiar Multianual și cum se planifică bugetul UE
- Unde se află Republica Moldova în arhitectura financiară europeană
- Cele trei tipuri de management financiar
- Cinci idei greșite care costă timp
- Exercițiu practic: Este primăria dvs. pregătită?

Ce este MFF - Cadrul Financiar Multianual

Reprezintă bugetul pe termen mediu al Uniunii Europene. Stabilește **prioritățile** și **plafoanele de finanțare** ale UE pentru o perioadă de mai mulți ani.

Bugetul anual se aprobă de Parlamentul European și de Consiliu

Următorul MFF: 2028–2034 - în pregătire

Ce se finanțează în interiorul MFF

PIAȚĂ UNICĂ, INOVARE ȘI DIGITALIZARE

CEF - Connecting Europe Facility
Digital Europe Programme
Single Market Programme
Horizon Europe

COEZIUNE, REZILIENȚĂ ȘI VALORI

ERDF - Fondul European de Dezvoltare Regională
Fondul de Coeziune
ESF - Fondul Social European
Erasmus+, CERV, Creative Europe

RESURSE NATURALE ȘI MEDIU

EAFRD - Fondul European Agricol pentru Dezvoltare Rurală
LIFE - programul pentru mediu și acțiune climatică

MIGRAȚIE ȘI MANAGEMENTUL FRONTIERELOR

Asylum, Migration and Integration Fund
Border Management and Visa Instrument

SECURITATE ȘI APĂRARE

Internal Security Fund
European Defence Fund

ACȚIUNE EXTERNĂ ȘI POLITICA DE VECINĂTATE

NDICI - Instrumentul de vecinătate și cooperare externă - Global Europe. Asistență de preaderare

DE REȚINUT Ultima rubrică - acțiunea externă și vecinătatea, prin NDICI - Global Europe - este cea din care Republica Moldova este finanțată astăzi. Nu din coeziune.

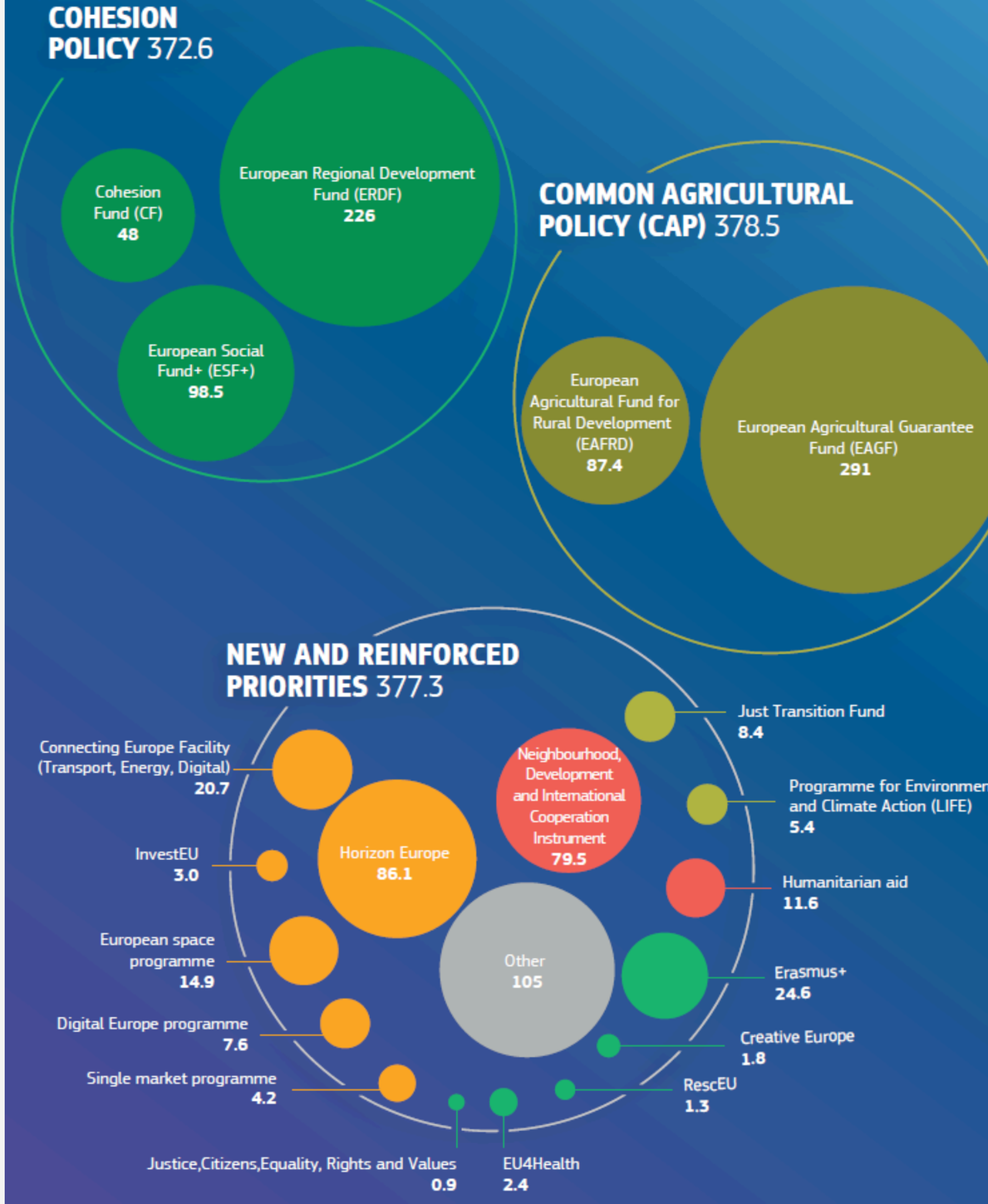

Moldova nu primește încă fonduri de coeziune. Dar are acces la 6 canale de finanțare.

„Nu avem încă acces la politica de coeziune” ≠ „nu avem acces la fonduri europene”.

01

PLANUL DE CREȘTERE 🇪🇺

Reform and Growth Facility, până la €1,9 miliarde pentru 2025–2027. Finanțarea este condiționată de îndeplinirea reformelor din Agenda de Reformă. Banii ajung în localități doar prin programele naționale.

02

PROGRAME BILATERALE UE

EU4Moldova / NDICI – Global Europe
Granturi și asistență tehnică pentru reforme, dezvoltare economică, administrație, energie, infrastructură și societate.

03

PROGRAMELE UNIUNII EUROPENE

Horizon Europe • LIFE • Creative Europe • Erasmus+ (țară terță neasociată/partener) • CERV etc. Moldova participă deja la mai multe programe europene, în condițiile specifice fiecărui program.

04

INTERREG

Cooperare teritorială transfrontalieră și transnațională
Municipalitățile pot lucra împreună cu parteneri din statele UE în proiecte comune.

05

PROGRAME NAȚIONALE

FNDRL • Satul European • LEADER
Finanțarea națională poate susține proiecte locale și regionale, inclusiv cu relevanță pentru agenda europeană.

06

DONATORI ȘI FINANȚATORI INTERNAȚIONALI

Sida • GIZ • UNDP • Banca Mondială • BERD • BEI etc.
Granturi, asistență tehnică, împrumuturi și investiții.

Bugetul local nu este doar „contribuția obligatorie”. Este instrumentul prin care APL poate transforma oportunitatea de finanțare într-un proiect concret.

Toți banii UE vin din același buget; contează cine îi gestionează

	Gestiune directă	Gestiune partajată / regională	Gestiune indirectă
Cine dă banii	Bugetul UE	Bugetul UE, de ex. FEDR	Bugetul UE, prin instrumentul/programul relevant
Cine gestionează	Comisia Europeană și agențiile ei executive	Comisia Europeană împreună cu autorități de management naționale sau regionale și secretariate comune	Organizații sau autorități cărora Comisia le încredințează implementarea, ex: UNDP, agenții ONU, Banca Mondială, BEI, BERD
Unde e apelul	EU Funding & Tenders Portal	Site-ul fiecărui program - nu la Comisie	Site-ul entității care implementează programul/mecanismul
Cum ajunge la primărie	Aplicați singuri sau în consorțiu; plata vine direct de la Comisie, de regulă cu o prefinanțare	Aplicați în parteneriat; sunteți rambursați prin program, adică plătiți întâi, primiți după	Primăria aplică prin mecanismul gestionat de entitatea desemnată
Exemple	**Horizon Europe, Digital Europe, LIFE, Erasmus+, CERV, Creative Europe, EU4Health, UCPM, CEF, EaSI**	**Interreg NEXT RO-MD, Interreg Danube, Interreg Europe, Bazinul Mării Negre, URBACT IV, FEDR și alte fonduri gestionate în parteneriat cu autoritățile statelor membre**	**Diferă în funcție de instrument și de entitatea de implementare**
Exemplu concret	Primăria intră ca partener într-un consorțiu CERV pentru participare civică	Ungheni și o comună din județul Iași fac împreună un proiect de deșeuri	Un program finanțat de UE este implementat de UNDP, iar autoritățile locale aplică pentru sprijin conform regulilor programului

„Programul care vă interesează pe dumneavoastră - în ce coloană este?”

Cinci idei greșite care costă timp

„Banii europeni vin de la Bruxelles direct în bugetul primăriei."	Depinde de cine îi gestionează, și în niciun caz nu vin automat. La gestiune directă, Comisia plătește - dar după ce ați câștigat un apel și ați semnat contractul. La gestiune partajată, banii vin ca rambursare prin programul respectiv. La sprijin bugetar, ajung în bugetul de stat, nu la dumneavoastră.
„Planul de Creștere/Growth Plan înseamnă 1,9 miliarde € pentru primării."	Sunt 1,9 miliarde pentru Republica Moldova, nu pentru primării. Din ele, 385 de milioane sunt granturi nerambursabile; restul, circa 1,5 miliarde, sunt împrumuturi care se restituie. Banii intră în bugetul de stat, condiționat de reforme. Nu există apel Growth Plan la care să depuneți dosar.
„Suntem țară candidată, deci avem acces automat la toate programele UE."	Accesul se negociază program cu program, prin acorduri separate. Moldova este asociată la Horizon Europe din 2021 și participă ca țară parteneră la Interreg Europe, URBACT, CERV, Creative Europe și Erasmus+. Condițiile diferă, iar la unele programe nu putem fi lider de consorțiu.
„MFF-ul e o pușculiță - dacă cerem, se găsesc bani."	Cadrul financiar fixează plafoane pe șapte ani, pe rubrici. Dovada cea mai clară: Interreg Europe și-a angajat integral fondurile ciclului 2021–2027 și a anunțat public că nu mai lansează apeluri. Oricâte solicitări ar veni, nu se creează un apel nou. Următoarea fereastră este după 2027.
„Fondurile europene sunt bani gratuiți."	Sunt bani condiționați și, de regulă, rambursați după ce i-ați cheltuit. Cofinanțarea merge de la circa 10% la Interreg NEXT România-Moldova până la circa 40% la LIFE. La asta se adaugă riscul cheltuielii neeligibile: o achiziție făcută greșit se returnează integral.

SESIUNEA 1 · EXERCIȚIU · 10 MINUTE

Încadrați fiecare sursă în tipul de management potrivit

1 · gestiune directă	2 · gestiune partajată / regională	3. gestiune indirectă
Horizon Europe	LIFE	Interreg NEXT Bazinul Mării Negre
Erasmus+	EaSI – componentă a ESF+	Interreg Danube Region Programme
Creative Europe	Digital Europe Programme	Interreg Europe
CERV – Citizens, Equality, Rights and Values	Interreg NEXT România – Republica Moldova	URBACT IV

Horizon Europe	LIFE	Interreg NEXT Bazinul Mării Negre	CEF – Connecting Europe Facility	Mayors for Economic Growth (M4EG)
Erasmus+	EaSI – componentă a ESF+	Interreg Danube Region Programme	EU4Health	Program finanțat de UE și implementat de Banca Mondială
Creative Europe	Digital Europe Programme	Interreg Europe	UCPM – Mecanismul de protecție civilă	Program finanțat de UE și implementat de o agenție ONU
CERV – Citizens, Equality, Rights and Values	Interreg NEXT România – Republica Moldova	URBACT IV	Program finanțat de UE și implementat de UNDP EU4Moldova-Regiuni Cheie	EU4Moldova: Local Communities

Este primăria mea pregătită pentru fonduri UE?

1

Avem o persoană desemnată pentru atragere și implementare proiecte și fonduri europene ?

☐ Da ☐ Parțial ☐ Nu

2

Avem 3-5 necesități de investiții prioritare, aprobate de consiliu, cu fișă de proiect?

☐ Da ☐ Parțial ☐ Nu

3

Avem documentație tehnică (studiu de fezabilitate, proiect tehnic) pentru cel puțin un proiect?

☐ Da ☐ Parțial ☐ Nu

4

Avem cofinanțare rezervată în buget și un plan pentru fluxul de numerar?

☐ Da ☐ Parțial ☐ Nu

5

Avem pe cineva instruit pentru noua lege a achizițiilor, aplicabilă din 2027?

☐ Da ☐ Parțial ☐ Nu

6

Avem cel puțin un partener - vecin, din România sau din UE - cu care am lucrat deja?

☐ Da ☐ Parțial ☐ Nu

SESIUNEA 2 ·

2

De ce sunt importante cooperarea și parteneriatele

- Cooperarea ca o condiție de eligibilitate, nu ca valoare abstractă
- Ce câștigă concret primăria dintr-un parteneriat
- Tipurile de parteneriat și când se folosește fiecare
- Rețele europene cu utilitate directă pentru primării
- GECT și noua inițiativă East Gate - ce s-a schimbat în 2026
- Pașii pentru încheierea unui parteneriat

Fără partener nu există proiect – iar partenerul bun vă scurtează drumul

INTERREG

Fără partener din altă țară nu există proiect. Cooperarea este însuși obiectul programului.

LIFE + HORIZON EUROPE

Cer consorții din mai multe state, cu roluri clar delimitate între parteneri.

CERV + URBACT

Finanțează rețele de orașe și înfrățiri - obiectul programului este relația.

ERASMUS+

Finanțează mobilitate, adică mișcare între instituții din țări diferite.

Întrebarea nu este dacă vreți să cooperați, ci cu cine.

Ce aduce cooperarea unei autorități publice locale?

Cooperarea aduce învățare, resurse, vizibilitate și soluții pentru probleme pe care nicio primărie nu le rezolvă singură.

SCHIMBUL DE EXPERIENȚĂ ȘI CUNOȘTINȚE

Cooperarea permite APL-urilor să împărtășească experiențe și să învețe unele de la altele, facilitând transferul de cunoștințe.

CREȘTEREA CAPACITĂȚII DE INOVARE

Prin colaborare pot fi identificate soluții inovatoare la problemele locale și pot fi dezvoltate proiecte care abordează aceste provocări într-un mod creativ și eficient.

ACCESUL LA RESURSE ȘI FINANȚARE SUPLIMENTARĂ

Colaborarea facilitează accesul la finanțare pentru proiecte comune, iar partajarea resurselor și a expertizei sporește capacitatea de implementare.

CREȘTEREA VIZIBILITĂȚII ȘI INFLUENȚEI

Prin cooperare, APL-urile pot obține o prezență mai mare în spațiul public și pot influența politicile și programele la nivel local, regional sau național.

CONSOLIDAREA REȚELELOR DE PARTENERI

Cooperarea întărește legăturile dintre APL-uri și alte entități relevante din comunitatea locală, precum și din alte regiuni sau țări, consolidând solidaritatea între comunități.

ABORDAREA INTEGRATĂ A PROBLEMELOR COMPLEXE

Cooperarea permite abordarea provocărilor complexe și interconectate ale dezvoltării locale printr-o perspectivă cuprinzătoare, care implică multiple părți interesate și soluții coordonate.

Ce câștigă concret primăria

1

Capacitate tehnică

Un partener care a mai implementat proiecte în același program știe cum se scrie cererea, cum arată un buget acceptabil și ce cere evaluatorul. Vă scutește de un an de învățat pe pielea proprie.

2

Credibilitate la evaluare

Multe programe punctează suplimentar consorțiile care includ parteneri din țări asociate sau în curs de aderare. Faptul că sunteți din Republica Moldova este un avantaj pentru coordonator - folosiți-l ca argument.

3

Soluție testată

Cooperarea nu înseamnă schimb de vizite. Înseamnă că preluați o soluție care funcționează deja altundeva și o adaptați, fără să reinventați nimic.

4

Continuitate

Un partener bun rămâne partener pentru al doilea și al treilea proiect. Prima colaborare este cea mai scumpă; următoarele sunt mult mai ieftine.

Forme de cooperare pentru autoritățile publice locale - cum începem?

Formă	Ce este	Ce presupune juridic și instituțional	Efort și cost	Pentru ce este potrivită	Când o alegeți
Acord de cooperare între primării	Înțelegere scrisă între două sau mai multe primării pentru o activitate comună, fără structură nouă	Acord și decizii ale consiliilor locale	**Mic · aproape zero**	Achiziții comune, specialist partajat, schimb de experiență	Primul pas când nu aveți încă parteneriate
Asociație de cooperare intercomunitară, tip ADI	Structură permanentă a mai multor primării pentru un serviciu public	Statut, organe de conducere, cotizații, decizii ale consiliilor	**Mediu · mediu**	Apă, deșeuri, iluminat, transport și alte servicii la scară intercomunitară	Când problema este **scara serviciului**
GAL · LEADER	Parteneriat public privat pe un teritoriu rural, cu strategie și buget de granturi	Asociație; primăria este membru	**Mediu · redus pentru primărie**	Economie rurală, producători locali, turism, servicii și inițiative comunitare	Când proiectul vizează **economia locală**, nu infrastructura primăriei
Înfrățirea localităților	Relație pe termen lung între două localități, inclusiv schimburi culturale, civice și educaționale	Hotărâre a consiliului și acord de înfrățire	**Mic–mediu · mic**	Relații internaționale, schimburi, proiecte CERV	Dacă aveți deja o localitate înfrățită, **reactivați relația**
Învățare între omologi · peer learning	Schimb structurat între practicieni: vizite, mentorat, lucru în umbră	Puține formalități; poate fi inclus într un program existent	**Mic · mic**	Rezolvarea unor probleme concrete: deșeuri, achiziții, energie	Cea mai rapidă cale pentru o **problemă tehnică punctuală**
Cooperare transfrontalieră fără structură permanentă	Colaborare curentă cu autorități de peste frontieră, în afara unui proiect	Acorduri de cooperare, grupuri de lucru comune	**Mic–mediu · mic**	Urgențe, mediu, turism, cultură, conectivitate	**Pentru a construi relația înaintea unui proiect Interreg**

Forme de cooperare pentru autoritățile publice locale. Parteneriate strategice.

Formă	Ce este	Ce presupune juridic și instituțional	Efort și cost	Pentru ce este potrivită	Când o alegeți
Parteneriat de proiect Interreg	Consorțiu care implementează împreună un proiect finanțat prin Interreg	Acord de parteneriat, rol de lider/partener, cofinanțare	**Mare · cofinanțare + flux de numerar**	Investiții și servicii transfrontaliere	Când aveți **partener, proiect și cofinanțare**
Euroregiune	Structură transfrontalieră a autorităților locale și regionale ex: Siret-Prut-Nistru, Dunărea de Jos și Prutul de Sus.	Aderare prin decizie a consiliului și cotizație	**Mediu · mediu**	Strategii comune, generare de proiecte, voce comună	Pentru continuitate într o **zonă de frontieră**
GECT · Gruparea europeană de cooperare teritorială	Entitate juridică permanentă prin care autorități din țări diferite pot acționa împreună	Instrument de drept european; participarea autorităților din Republica Moldova este reglementată prin lege, iar participarea se aprobă de Guvern	**Mare · mare**	Gestionarea pe termen lung a unor servicii sau a unui portofoliu de proiecte	După ce aveți **parteneriate funcționale și o viziune pe termen lung**
Cooperare descentralizată	Cooperare directă între autorități locale din Republica Moldova și autorități din alte state	Acord bilateral; uneori finanțare prin programe naționale ale partenerului	**Mic–mediu · mic**	Consolidare instituțională, expertiză, investiții pilot, echipamente	Când aveți nevoie de **expertiză și capacitate**, nu de un proiect mare
Rețele europene tematice	Asociații europene de orașe și autorități axate pe teme specifice	Aderare și, de regulă, cotizație anuală	**Mediu · mediu–mare**	Învățare de politici, vizibilitate, identificarea partenerilor	Numai dacă primăria are **o persoană care participă activ**
Asociere națională · CALM	Asociația națională a autorităților locale: reprezentare, servicii și legături europene	Calitatea de membru	**Mic · mic**	Advocacy, informare și acces indirect la rețele europene	Pentru o primărie mică, ca **punct de intrare în cooperarea europeană**

Rețele europene cu utilitate directă pentru primării

Rețea / inițiativă	Prioritate	Pentru cine	Ce vă aduce	Condiții și cost	Cum începeți
Convenția Primarilor / Convenția Primarilor pentru Est	**1**	Toate primăriile, inclusiv cele mici	Metodologie SECAP, vizibilitate, acces la sprijin și apeluri dedicate	Decizie a consiliului; SECAP și raportare periodică; **fără cotizație**	Hotărâre de consiliu + desemnarea unui responsabil. Primăriile mici pot elabora un SECAP comun
CALM → CEMR, PLATFORMA, NALAS	**1**	Toate primăriile, indirect	Reprezentare europeană, informare, peer learning, contacte pentru parteneriate	Prin calitatea de membru CALM; **fără cost suplimentar**	Cereți CALM includerea în grupurile de lucru și activitățile europene
Mayors for Economic Growth · M4EG	**1**	Primării urbane și rurale cu agendă economică	Metodologie de dezvoltare economică locală, granturi în anumite faze, peer learning	Semnarea inițiativei + plan de dezvoltare economică locală	Aderați dacă aveți o prioritate economică clară
Rețelele LEADER · ELARD, Rețeaua națională, EU CAP Network	**1 rural**	Primării rurale, prin GAL	Metodologia LEADER, cooperare transnațională între GAL uri, schimb de practici	Prin GAL și rețeaua națională; **cost aproape zero pentru primărie**	Implicați vă activ în GAL și conectați proiectele GAL cu investițiile primăriei
CIVITAS	**2**	Orașe și centre raionale	Cunoștințe și schimb de experiență în mobilitate urbană	Înregistrare în rețea; angajament redus	Bun punct de intrare pentru orașele care vor să testeze implicarea într o rețea europeană
Consiliul Europei · programe pentru democrație locală	**2**	Toate primăriile	Standarde privind autonomia locală, evaluări inter pares, bună guvernare și participare	Participare în programe specifice	Urmăriți programele relevante și aplicați prin mecanismele disponibile

Rețele europene cu utilitate directă pentru primării

Rețea / inițiativă	Prioritate	Pentru cine	Ce vă aduce	Condiții și cost	Cum începeți
AEBR · Asociația Regiunilor Europene de Frontieră	**2**	Zone de frontieră, euroregiuni, viitoare GECT	Expertiză în cooperare transfrontalieră și GECT, contacte, bune practici	Cotizație; de regulă prin structura regională sau euroregiune	Intrați prin euroregiune, nu individual
ICLEI Europe	**2**	Orașe și centre raionale	Proiecte europene, instrumente, evenimente, achiziții publice durabile	Cotizație diferențiată; trebuie verificată eligibilitatea autorităților din afara UE	Doar dacă durabilitatea este o prioritate asumată și există resurse umane
Energy Cities	**2**	Orașe cu agendă energetică	Peer learning, politici energetice locale, consorții de proiect	Cotizație; verificarea eligibilității pentru membri din afara UE	Potrivit după SECAP și desemnarea unui manager energetic
POLIS	**3**	Orașe mari și autorități de transport	Grupuri de lucru și consorții europene pe mobilitate	Cotizație + cerere de aderare	Relevant pentru orașe cu servicii de transport proprii
ACR+	**3**	Structuri regionale de deșeuri	Expertiză tehnică în deșeuri și economie circulară, analiză comparativă	Cotizație	Mai potrivit pentru o asociație regională de deșeuri decât pentru o primărie
Eurocities	**3**	Orașe mari	Politici urbane europene, grupuri de lucru, proiecte	Criterii de aderare + cotizație; angajament ridicat	Relevant în special pentru **Chișinău, Bălți**
Comitetul European al Regiunilor · canal instituțional	**2 indirect**	Primării prin asociații și canale naționale	Dialog european, contacte cu omologi din UE, experiență privind integrarea europeană	Participare prin CALM și canale naționale	Merită urmărite lucrările comitetului consultativ mixt UE–Moldova și propuneți teme prin CALM

REȚELELE CU COTIZAȚIE AU SENS DOAR PENTRU ORAȘE CU O PRIORITATE CLARĂ ȘI CU PERSONAL DEDICAT.

Din 2026, autoritățile din Moldova pot intra în GECT - Gruparea Europeană de Cooperare Teritorială

Ce este

- Un instrument juridic al Uniunii Europene care permite autorităților publice din state diferite să înființeze împreună o structură comună
- Nu este o asociație informală și nu este un acord de proiect: este o entitate cu personalitate juridică proprie
- Are statut, organe de conducere, buget propriu și cont bancar
- Există independent de orice proiect - nu se dizolvă când se termină finanțarea

Cum se constituie

- Membri din cel puțin două state, dintre care cel puțin două state membre ale UE
- Se înființează printr-o convenție între membri și un statut adoptat de aceștia
- Fiecare membru are nevoie de aprobarea autorității naționale din statul său
- Sediul se stabilește într-unul dintre statele membre participante
- Membrii pot fi autorități locale, regionale, naționale și organisme de drept public

Ce poate face un GECT

- Depune proiecte în nume propriu, ca solicitant unic
- Angajează personal permanent
- Gestionează servicii publice transfrontaliere: transport, urgențe, apă, turism
- Administrează un buget comun și achiziții comune
- Reprezintă teritoriul în relația cu instituțiile europene

Ce deblochează concret

Pot participa la programele de cooperare teritorială la care membrii sunt eligibili și pot implementa proiecte comune în transport, sănătate, educație, protecția mediului, gestionarea situațiilor de urgență, cultură și incluziune socială.

Diferența față de un acord de parteneriat

Aspect	Acord de parteneriat	GECT / EGTC
Personalitate juridică	Nu - fiecare partener rămâne separat	Da - entitate distinctă, cu statut propriu
Durată	Cât ține proiectul	Permanentă, independentă de proiecte
Efort de înființare	Mic - se semnează în câteva săptămâni	Mare - aprobări naționale în fiecare stat
Cine depune proiectul	Un partener lider, în numele consorțiului	Gruparea însăși, ca solicitant

„Indiferent de formă, parteneriatul se construiește în pași”

Etapă	Ce trebuie să faceți	Recomandări practice
Definirea obiectivului comun	Stabiliți problema, nevoia sau oportunitatea pe care doriți să o abordați împreună.	Formulați un obiectiv concret: dezvoltare rurală, digitalizare, turism, energie, servicii publice.
Identificarea partenerilor potriviți	Căutați organizații cu experiență, competențe și interese similare.	Folosiți rețele europene, platforme UE, evenimente, proiecte existente și contacte instituționale.
Primul contact și schimbul de informații	Prezentați instituția, ideea de proiect și propuneți o discuție.	Un e-mail scurt și clar: **cine suntem → ce vrem să facem → de ce vă contactăm → ce propunem**.
Confirmarea interesului	Verificați dacă partenerul este interesat și eligibil pentru programul de finanțare.	Clarificați experiența, capacitatea administrativă și disponibilitatea de implicare.
Acordul de principiu	Confirmați intenția de a construi împreună proiectul.	Puteți folosi o **scrisoare de intenție**, dacă programul o permite sau o recomandă.
Clarificarea rolurilor și contribuțiilor	Stabiliți coordonatorul, responsabilitățile, activitățile, bugetul și contribuția fiecărui partener.	Clarificați din timp: **cine face ce, când, cu ce resurse și cine răspunde de rezultat**.
Schimbul de documente și formalizarea	Pregătiți documentele administrative și pe cele necesare pentru aplicație.	Verificați cerințele programului: date juridice, documente instituționale, declarații, cont bancar.
Semnarea acordului de parteneriat	Formalizați relația dintre parteneri conform regulilor programului.	În funcție de program, acordul poate fi necesar la depunere sau după aprobarea proiectului.

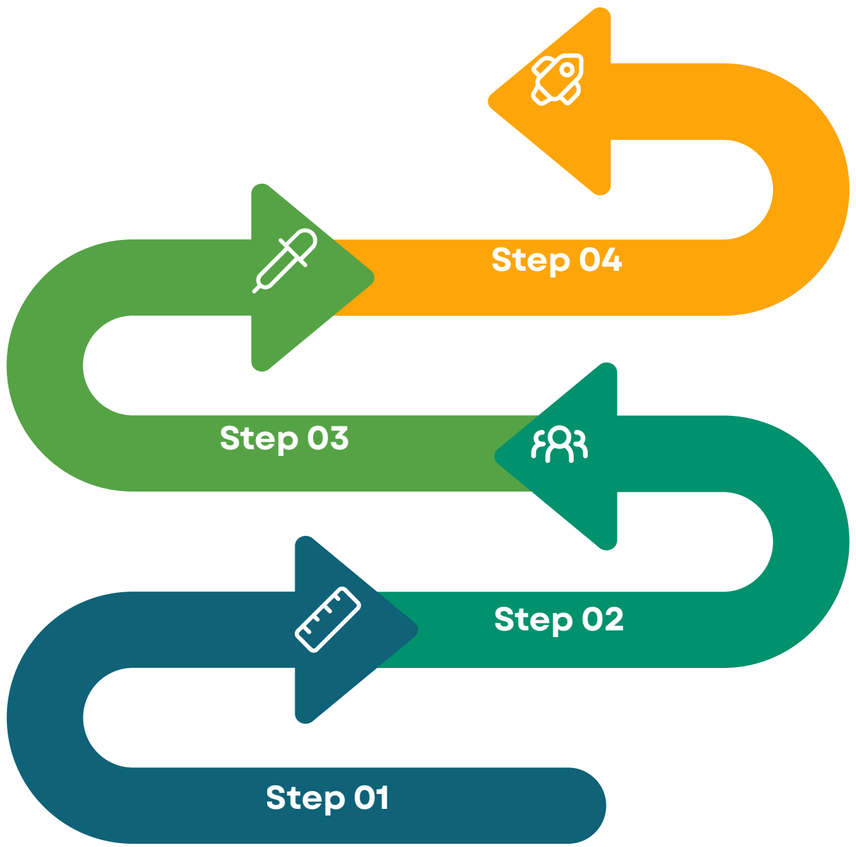

NEVOIE COMUNĂ → PARTENER POTRIVIT → CONTACT → INTERES → ROLURI → DOCUMENTE → ACORD → PROIECT

SESIUNEA 3

3

Harta finanțărilor ”Ce poate finanța primăria și de unde”

- Harta finanțărilor: ce poate finanța primăria și de unde
- Două uși: site-ul programului Interreg sau portalul Comisiei
- Ce finanțează fiecare program, cine poate aplica, ce cofinanțare cere
- Punctele de contact

DOUĂ CĂI DE ACCES LA FINANȚAREA EUROPEANĂ

1 Programele Interreg - gestiunea partajată	2 EU Funding & Tenders Portal - gestiunea directă
Parte a **Politicii de Coeziune** (FEDR)	Parte a programelor **gestionate central** de Comisia Europeană
Gestionate **de Autorități de Management regionale/naționale**	Gestionate **direct de Comisia Europeană și agențiile executive**
Finanțează cooperare transfrontalieră, transnațională și interregională	Finanțează **proiecte paneuropene de cercetare, inovare, mediu, educație etc.**
Exemple: Interreg Next România - Republica Moldova, Interreg Dunărea, Interreg Next Baziunul Mării Negre, Interreg Europe, URBACT	Exemple: Horizon Europe, LIFE, Erasmus+, CERV
Platforme proprii, apeluri publicate separat	**Toate apelurile într-un portal unic**: EU Funding & Tenders Portal
Depunerea se face în sisteme separate, de tip Jems	**Necesită cont EU Login și PIC**

Demonstrație live: Portalul EU Funding & Tenders

Comisia Europeană | EU Funding & Tenders Portal

Sign in | RO

Home | Funding | Procurement | Projects & results | News & events | Work as an expert | Guidance & documents | Search...

control vamal CCEI	frontierelor și vize BMVI	I3	coeziune a UE IMREG
Mecanismul de protecție civilă al Uniunii UCPM2027	Mecanismul pentru interconectarea Europei CEF2027	Mecanismul pentru o tranziție justă JTM	Mecanismul UE de finanțare a energiei din surse regenerabile RENEWFM
Orizont Europa HORIZON	Parlamentul European (PE) EP	Programul „Cetățeni, egalitate, drepturi și valori” CERV	Programul „Justiție” JUST2027
Programul „UE pentru sănătate” (EU4H) EU4H	Programul „Vamă” CUST	Programul de linii privind competențele sociale prerogative și specifice SOCPL	Programul de sondaje în rândul întreprinderilor și al consumatorilor (BCS) BCS
Programul Erasmus+ ERASMUS2027	Programul Europa digitală DIGITAL	Programul Fiscalis FISC	Programul pentru cercetare și formare al Euratom EURATOM2027

GESTIUNE PARTAJATĂ

Programele Interreg, inclusiv URBACT

Follow

Program	Ce finanțează	Cine poate aplica	Valoare tipică	Cofinanțare	Stadiul apelurilor	Cât de realist	Pagina oficială
Interreg NEXT România - RM	Educație, schimbări climatice, cultură, turism, bună guvernanță, situații de urgență, comunități verzi	Primăria, obligatoriu cu partener din RO: **Botoșani, Iași, Vaslui, Galați**	Proiecte mici: zeci–sute mii € Regulate: până la câteva milioane €	circa 10%	Ultimul apel de proiecte mici s-a închis la 21 iulie 2025. Calendar orientativ pe site	**ACCESIBIL SINGUR** (cu partener RO)	**ro-md.net**
Interreg Danube Region Programme	Inovare, mediu, apă, transport, incluziune socială, guvernanță în bazinul Dunării	Austria, Bulgaria, Croația, Cehia, Germania (parțial – landurile Bavaria și Baden- Württemberg), Ungaria, Republica Moldova, Muntenegru, România, Serbia, Slovacia, Slovenia, Bosnia și Herțegovina, Ucraina (parțial – regiunile vestice)	1,5-3 mil. € pe consorțiu	circa 20%	Al treilea apel s-a închis la 15 decembrie 2025	**NECESITĂ PARTENERI**	interreg-danube.eu
Interreg Europe	Îmbunătățirea politicilor publice regionale: smart, green, connected, social, citizens, governance	Autorități publice și organisme de drept public din minimum trei țări. Toate statele membre UE + Norvegia, Elveția, Albania, Bosnia și Herzegovina, Muntenegru, Moldova	1-2 mil. € pe proiect	Parteneri publici 20%; Organizații private și ONG 30%	Fondurile ciclului 2021–2027 sunt angajate integral; nu se mai planifică apeluri	**GREU ACCESIBIL PE TERMEN SCURT**	interregeurope.eu pagina Moldova: /moldova
Interreg NEXT Bazinul Mării Negre	Economie albastră, mediu marin, turism costier, cooperare între regiunile riverane	8 țări riverane (Armenia, Bulgaria, Georgia, Grecia, Republica Moldova, România, Turcia, Ucraina)	Sute de mii € pe partener	circa 10%	Apeluri rare; urmăriți secretariatul comun	**NECESITĂ PARTENERI**	blacksea-cbc.net
URBACT IV Interreg, componenta C	Rețele de orașe pentru politici urbane integrate; accelerator dedicat orașelor din Ucraina și Moldova	Orașe și municipii.	Până la 40.000 € pentru acțiuni urbane la scară mică	circa 5%, restul 95% sunt acoperite din fondurile NDICI	Apelul acceleratorului: 3 iun – 16 iul 2026, închis.	**ACCESIBIL SINGUR** (orașe)	urbact.eu

REALITATEA ÎN AUGUST 2026 Niciun apel Interreg major nu este deschis. Este fereastra de pregătire, nu de depunere.

Puncte naționale de contact - programele Interreg + Urbact

Program	Instituția și rolul	Persoana de contact	E-mail și telefon	Site
Interreg NEXT România – RM contactul dvs. principal	**Biroul de implementare din cadrul ADR Centru**, Chișinău - oficiul antenă al Secretariatului Comun în Republica Moldova. Sprijină beneficiarii și proiectele pe teren	Director ADR Centru: **Ion Pînzari**	**adrcentru@adrcentru.gov.md**	**adrcentru.gov.md**
Interreg Danube	**Punctul național de contact** pentru Republica Moldova — eligibilitate, apeluri, platforma de învățare	Iulia Mihalachi	iulia.mihalachi@gov.md 022-250-287	**interreg-danube.eu**
Interreg Europe	**Punctul național de contact** pentru Republica Moldova — eligibilitate, apeluri, platforma de învățare	Natalia Pulbere, Cancelaria de Stat	natalia.pulbere@gov.md 022-250-337	**interregeurope.eu** secțiunea „in my country”
Interreg NEXT Bazinul Mării Negre	**Punctul național de contact** pentru Republica Moldova — eligibilitate, apeluri, platforma de învățare	Natalia Pulbere, Cancelaria de Stat	natalia.pulbere@gov.md 022-250-337	**blacksea-cbc.net**
URBACT IV	**Punctul național de contact** pentru Republica Moldova — eligibilitate, apeluri, platforma de învățare	Natalia Pulbere, Cancelaria de Stat	natalia.pulbere@gov.md 022-250-337	**urbact.eu**

ÎNCEPEȚI DE AICI Pentru o primărie din Moldova, primul telefon se dă la Biroul de implementare din cadrul ADR. Este cel mai apropiat, vorbește româna și cunoaște contextul local.

Programe gestionate direct de Comisia Europeană: comunitate, educație, cultură, mediu, cercetare

Program	Ce finanțează	Cine poate aplica	Valoare tipică	Cofinanțare	Apeluri	Cât de realist	Pagina oficială
CERV	Participare civică, înfrățire de orașe, rețele de municipalități, egalitate, drepturi	Autorități locale și ONG-uri. Moldova este pe lista țărilor eligibile	Înfrățire: zeci de mii € Rețele: 100–250 mii €	circa 10%; sume forfetare la unele acțiuni	Anual, pe portalul UE	**ACCESIBIL SINGUR** (înfrățire)	commission.europa.eu — programul CERV apeluri pe EU Funding & Tenders Portal
Erasmus+	Mobilități, cooperare între organizații, educație, tineret, formare profesională	Primăria ca organizație de trimitere sau partener; în practică prin școala locală	KA1: sume forfetare pe participant KA2: 120–400 mii €	Sume forfetare; contribuție proprie redusă	Anual, termene fixe	**NECESITĂ PARTENERI**	**erasmus-plus.ec.europa.eu** contact național: erasmusplus.md
Creative Europe	Cultură, patrimoniu, sectoare creative, cooperare culturală europeană	Moldova participă din 1 ianuarie 2026, la componenta Cultură. Operatori culturali; primăria prin instituția de cultură	200 mii € - 2 milioane €	30-40% depinde de valoarea proiectului	Anual	**NECESITĂ PARTENERI**	culture.ec.europa.eu Creative Europe Desk, Chișinău
LIFE	Mediu, natură, adaptare la schimbări climatice, economie circulară	Autorități publice, de regulă în consorțiu cu organizații experimentate	1–5 mil. € pe proiect; proiecte strategice mari pot ajunge la 10 mil €	circa 30 - 40% depinde de valoarea proiectului	Anual	**GREU ACCESIBIL PE TERMEN SCURT**	cinea.ec.europa.eu — secțiunea LIFE
Horizon Europe	Cercetare și inovare; primăria ca teren de testare sau utilizator final	Consorții de cercetare; Moldova este țară asociată din 2021	2–10 mil. € pe consorțiu	Public non-profit: adesea 100% în cercetare, circa 70% în inovare	Anual, pe programul de lucru	**GREU ACCESIBIL PE TERMEN SCURT**	horizoneurope.md punct național de contact: ancd.gov.md

Programe gestionate direct de Comisia Europeană: digital, conectivitate/infrastructură, sănătate, protecție civilă

Program	Ce finanțează	Cine poate aplica	Valoare tipică	Cofinanțare	Apeluri	Cât de realist	Pagina oficială
Digital Europe DIGITAL	Inteligență artificială, competențe digitale avansate, securitate cibernetică, interoperabilitate, servicii publice digitale, hub-uri de inovare digitală	Administrații publice, întreprinderi și organizații eligibile. Moldova asociată din 1 ianuarie 2024	Sute de mii - câteva milioane € pe consorțiu	De regulă 50% din costurile eligibile; unele acțiuni până la 100%	Periodic, pe programul de lucru	**NECESITĂ PARTENERI**	https://dep.mded.gov.md/
CEF Connecting Europe Facility	Infrastructură de interes comun european: transport pe rețeaua TEN-T, energie, conectivitate digitală, puncte de trecere a frontierei	De regulă autorități naționale și administratori de infrastructură. Moldova asociată din 2023	Zeci -sute de milioane € pe proiect	Variabilă: mai mare la studii, mai mică la lucrări	Apeluri mari, periodice, prin CINEA	**GREU ACCESIBIL** - nu este program pentru drumuri locale	cinea.ec.europa.eu -secțiunea CEF coordonare: Ministerul Infrastructurii
EU4Health	Prevenție și promovarea sănătății, pregătire pentru crize sanitare, sisteme de sănătate reziliente, digitalizare în sănătate, cancer	Autorități de sănătate, spitale, ONG-uri. Moldova asociată retroactiv din 1 ianuarie 2023	Sute de mii - milioane € pe proiect sau acțiune comună	De regulă 60–80% finanțare UE	Anual, prin agenția HaDEA	**NECESITĂ PARTENERI**	health.ec.europa.eu
UCPM protecție civilă	Prevenirea și pregătirea pentru dezastre, exerciții, schimb de experți, rezerva rescEU, rețeaua de cunoștințe	Autorități de protecție civilă și parteneri locali. Moldova este stat participant din 1 ianuarie 2024	Proiecte de prevenire și pregătire: sute de mii €	De regulă circa 5-10% contribuție proprie	Anual, prin DG ECHO	**ACCESIBIL** (prin IGSU)	civil-protection-humanitarian-aid.ec.europa.eu punct focal național: igsu.gov.md

ONEST DESPRE CEF: Nu finanțează drumuri locale. Este pentru infrastructură de interes european. Primăria este beneficiar indirect, nu aplicant.

Puncte de contact - programele gestionate de Comisie

Program	Instituția și rolul	Persoana de contact	E-mail și telefon	Site
Horizon Europe	**Agenția Națională pentru Cercetare și Dezvoltare (ANCD)** — gestionează rețeaua națională de puncte de contact, pe domenii tematice	Nicu Vrabie	vrabini.md@gmail.com tel:+37368586477	**ancd.gov.md horizoneurope.md**
Digital Europe	**Agenția de Guvernare Electronică (EGA)** — punct național de contact pentru Programul Europa Digitală; coordonează și oferă consultanță potențialilor beneficiari	Andriuță Olga	dep-ncp@egov.md tel. +373 22 820 026 bd. Ștefan cel Mare și Sfânt 134	**dep.mded.gov.md/apeluri** **ega.gov.md**
Erasmus+	**Oficiul Național Erasmus+ în Moldova** — sprijină Comisia, agenția EACEA și autoritățile naționale în implementare	Claudia MELINTE	**erasmusplus@erasmusplus.md** claudia.melinte@erasmusplus.md tel. +373 785 47 620 str. Maria Cebotari 37, birou 304	**erasmusplus.md**
Creative Europe	**Creative Europe Desk Moldova**, Chișinău — cursuri, seminare și consultații pentru operatorii culturali și autoritățile locale	Biroul Europa Creativă	ondc@mc.gov.md	**culture.ec.europa.eu**
EU4Health	**Ministerul Sănătății** — coordonarea participării la program și la acțiunile comune			**ms.gov.md**
UCPM protecție civilă	**Inspectoratul General pentru Situații de Urgență (IGSU)** — punct focal național, reprezintă Moldova în mecanism			**igsu.gov.md**
CEF	**Ministerul Infrastructurii și Dezvoltării Regionale** - coordonarea proiectelor de pe rețeaua TEN-T			**midr.gov.md**
Cooperare economică	**Enterprise Europe Network Moldova**, găzduită de Organizația pentru Dezvoltarea Antreprenoriatului (ODA)	**Valentina Moroșan**	**valentina.morosan@oda.md** tel. +373 78 666 696 bd. Ștefan cel Mare și Sfânt 134	**een.md** · **oda.md**

Interreg NEXT România – Republica Moldova 2021 - 2027

COMPLETEAZĂ CHESTIONAR

Zone eligibile

- Întreg teritoriul Republicii Moldova
- România: județele **Botoșani, Iași, Vaslui și Galați**
- Parteneriatul transfrontalier este obligatoriu
- Dacă partenerul român nu e din cele patru județe, dosarul e neeligibil

De ce are nevoie primăria

- Un partener din județele eligibile din România
- Cont EU Login și cont în sistemul de depunere
- Decizie de consiliu pentru cofinanțarea de circa 10%
- Documentație tehnică, dacă proiectul include lucrări
- Capacitate de raportare în română și engleză
- **Lichiditate: se plătește întâi, se rambursează după**

Aria programului

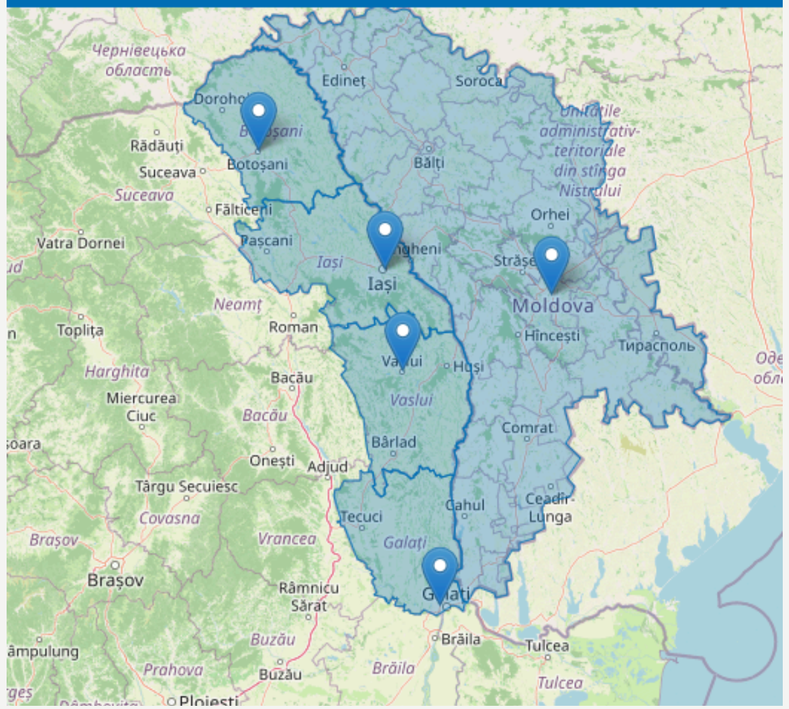

Ce finanțează

- Educație și formare profesională
- Adaptare la schimbări climatice, comunități verzi
- Cultură, patrimoniu și turism
- Bună guvernanță și cooperare instituțională
- Prevenirea și gestionarea situațiilor de urgență
- Sănătate și servicii sociale

Cum funcționează

- Apelul se publică pe www.ro-md.net, nu pe portalul Comisiei
- Depunere în sistemul propriu al programului Jems
- Două tipuri: proiecte mici (soft, sume reduse) și proiecte regulate (pot include investiții)
- Principiul liderului de proiect
- **Rambursare, cu prefinanțare limitată**

Valoare totală program: ~109,9 milioane € milioane de EUR, incluzând fonduri europene și contribuții naționale.

Tips & tricks

- Scrieți **Oficiului antenă ADR Centru** înainte de a începe - răspund la întrebări de eligibilitate și vă scutesc de săptămâni pierdute.
- Proiectele mici sunt poarta de intrare: sume reduse, birocrație proporțională, concurență mai blândă.
- Nu construiți proiectul în jurul unei investiții grele - programul finanțează mai ales cooperare, echipamente și activități soft.
- **Calendarul orientativ se publică cu luni înainte.** Găsiți partenerul în acea fereastră, nu după publicarea apelului.
- **Verificați întotdeauna corrigenda:** termenele și condițiile s-au mai modificat după lansare.

Interreg NEXT România – Republica Moldova 2021–2027 -Proiecte implementate

Titlul proiectului	**Consolidarea prevenirii riscurilor de dezastre prin cooperare și dezvoltare comună în comuna Aroneanu și comuna Cubolta**
Domeniu	Prevenirea riscurilor de dezastre, reziliență climatică, infrastructură hidrotehnică și cooperare transfrontalieră
Parteneri	**LP:** Comuna Cubolta, raionul Sîngerei, Republica Moldova; **PP2:** Comuna Aroneanu, județul Iași, România
Buget total	**Total: 1.661.436,74 EUR** **Finanțare UE: 1.495.293,06 EUR**
Obiectiv	Creșterea siguranței și rezilienței climatice a acumulărilor Aroneanu II și Cubolta prin reabilitarea celor două baraje, instituirea unui sistem comun de monitorizare și a unor reglementări operaționale comune și consolidarea cooperării transfrontaliere pentru reducerea riscurilor de dezastre naturale și sprijinirea dezvoltării durabile a celor două comunități rurale.
Rezultate concrete	**2 baraje reabilitate; documentație tehnică pregătită; workshop pentru specialiști și ingineri organizat; regulament comun de exploatare a barajelor elaborat.**
Statut	În implementare
Sursa oficială	FIșa proiectului

Contactați localitatea înfrățită sau un partener din Botoșani, Iași, Vaslui ori Galați; pregătiți proiectul tehnic și avizele; rezervați cofinanțarea de 10%.

Programul Regiunii Dunărea 2021–2027

Zone eligibile

- Paisprezece țări din bazinul Dunării
- State membre: Austria, Bulgaria, Cehia, Croația, Germania (Baden-Württemberg și Bavaria), Ungaria, România, Slovacia, Slovenia
- Țări din afara UE: Bosnia și Herțegovina, Muntenegru, Serbia, Republica Moldova, Ucraina
- Moldova participă cu întreg teritoriul

De ce are nevoie primăria

- Un coordonator experimentat care să vă invite în consorțiu - realist nu veți fi lider
- Buget de partener de 50–200 mii €
- Capacitate de comunicare și raportare în engleză
- Cofinanțare de circa 20%
- Disponibilitate pentru întâlniri internaționale pe doi ani și jumătate

Ce finanțează

- Inovare și transfer de tehnologie
- Mediu: apă, biodiversitate, gestionarea riscurilor
- Transport și conectivitate
- Incluziune socială, educație, cultură
- Guvernanță și capacitate instituțională
- Sprijin pentru Strategia UE pentru Regiunea Dunării

Cum funcționează

- Apeluri rare și tematice, nu permanente
- Consorții mari: tipic 8–15 parteneri din minimum 3 țări
- Depunere în sistemul Jems
- Durată tipică 30 de luni
- Cofinanțare de circa 20% din costurile partenerului

Valoare totală program: ~266 milioane de EUR, incluzând fonduri europene și contribuții naționale.

Tips & tricks

- Nu porniți un consorțiu de la zero. Intrați într-unul care se formează deja - folosiți instrumentul de căutare a partenerilor de pe site-ul programului.
- Autoritățile locale mici sunt căutate ca site-pilot. Oferiți teren de testare, acces la comunitate și date locale, nu expertiză tehnică.
- Dacă programul lansează un Seed Money Facility, este cea mai bună rampă de lansare: sume mici pentru pregătirea unui proiect mare.
- Verificați că tema apelului corespunde unei priorități a Strategiei pentru Regiunea Dunării - se punctează.
- **Participați la info-day-urile online: acolo se formează efectiv consorțiile.**

Programul Regiunii Dunărea 2021–2027-Proiecte implementate

Denumire proiect	**BE READY – Urban Heat Islands Resilience, Preparedness and Mitigation Strategy** **Insulele de căldură urbană: reziliență, pregătire și strategie de atenuare.**
Domeniu	**Adaptarea la schimbările climatice • reziliență urbană • reducerea efectului de insulă de căldură urbană • soluții verzi, albastre și inovatoare**
Problemă	Insule urbane de căldură și lipsa pregătirii orașelor pentru valurile de caniculă.
Buget	**€ 2 408 383 - 80.00 % funded by Interreg Funds**
Parteneriat	19 parteneri și 9 parteneri asociați din 12 țări. Lider: Sofia Development Association. Parteneri din Republica Moldova: **Primăria municipiului Chișinău**
Obiectiv	Creșterea capacității orașelor de a evalua, preveni și reduce riscurile generate de insulele de căldură urbană, prin cooperare transnațională, date și soluții bazate pe ecosisteme.
Ce se realizează	evaluări ale riscului de insulă de căldură urbană; • instrumente și metodologii pentru orașe; • soluții pilot în orașele partenere; • schimb de experiență și instruire; • strategii și planuri locale de acțiune; • soluții de tip Green, Blue & White Acupuncture.
Rezultat urmărit	Orașe mai bine pregătite pentru valurile de căldură, cu date pentru fundamentarea deciziilor, soluții testate și planuri de acțiune pentru adaptarea urbană. Pentru Chișinău, proiectul a inclus o evaluare a vulnerabilității și riscului UHI și recomandări privind spațiile verzi, acoperișurile verzi, drenajul durabil și planificarea urbană.
Link	Fișa proiectului

PROBLEMĂ (caniculă) → SPRIJIN UE (metodă + pilot) → DUPĂ (plan local, coaliție)

Intrați într-un consorțiu ca partener; pregătiți date de bază (hărți de risc, inventar de echipamente); planificați achizițiile din timp.

Interreg Europe 2021–2027

Zone eligibile

- Cele 27 de state membre ale Uniunii Europene
- Norvegia și Elveția
- Țări partenere: Albania, Bosnia și Herțegovina, Republica Moldova, Muntenegru, Macedonia de Nord, Serbia, Ucraina
- Parteneri din minimum trei țări diferite

De ce are nevoie primăria

- **Un instrument concret de politică publică pe care vrea să îl îmbunătățească: o strategie locală, un regulament, un program de finanțare**
- Un grup local de părți interesate, constituit și activ
- Disponibilitate pentru patru ani de întâlniri internaționale
- Cofinanțare de circa 20%

Ce finanțează

- Nu finanțează investiții. Finanțează îmbunătățirea politicilor publice
- Șase teme: smart, green, connected, social, citizens, governance
- Rezultatul cerut: o politică, un regulament sau un instrument de finanțare local ori regional efectiv îmbunătățit
- Schimb de experiență și transfer de bune practici

Cum funcționează

- Proiecte de patru ani, în două faze: învățare, apoi monitorizarea schimbării
- **Buget 1–2 milioane € pe proiect**
- Până la 80% finanțare pentru autorități publice
- Fiecare partener formează un grup local de părți interesate
- **Policy Learning Platform oferă servicii gratuite, fără proiect**

Tips & tricks

- Fondurile ciclului 2021–2027 sunt angajate integral. Programul a anunțat public că nu mai lansează apeluri. Pregătiți-vă pentru post-2027.
- Între timp, folosiți gratuit Policy Learning Platform: helpdesk de politici publice, sesiuni de matchmaking și peer review – fără proiect și fără finanțare.
- Explorați baza de bune practici: sute de soluții testate în regiuni similare, gata de preluat.
- Dacă vreți infrastructură, este programul greșit. Aici se finanțează procese, nu construcții.
- Înregistrați-vă acum în comunitatea programului: veți fi vizibili când se deschide următorul ciclu.

Valoare totală program: ~474 milioane de EUR, incluzând fonduri europene și contribuții naționale.

Interreg Europe 2021–2027-Proiecte implementate

Denumire proiect	**DEBUTING – Developing Businesses Through Inclusiveness and Gender Awareness – New Cluster Competences** **Dezvoltarea afacerilor prin incluziune și conștientizare de gen, noi competențe pentru clustere.**
Domeniu	**Competitivitatea IMM-urilor • egalitate de gen • clustere • inovare • dezvoltare economică • politici de specializare inteligentă.**
Buget	**Total: 2.531.667 €**
Parteneriat	12 parteneri din 11 țări/regiuni europene, coordonați de Region Värmland, Suedia. Parteneri: **Lead Partner: Suedia,** Finlanda, România, Austria, Ungaria, Italia, Spania, Polonia, Franța, Germania și Republica Moldova. Partener din Moldova: **Primăria municipiului Ungheni.**
Obiectiv	Îmbunătățirea politicilor și instrumentelor de sprijin pentru IMM-uri, astfel încât egalitatea de gen și incluziunea să fie integrate în dezvoltarea afacerilor și în strategiile de specializare inteligentă. Proiectul urmărește ca egalitatea de gen să fie abordată și ca factor de competitivitate, nu doar ca obiectiv social.
Ce se realizează	28 de evenimente de învățare interregională; peste 23 de bune practici; 85 de întâlniri cu actori locali (103 organizații); Ungheni a găzduit a 7-a întâlnire interregională (16–18.10.2024). • ateliere, vizite de studiu și evenimente de învățare interregională; • îmbunătățirea instrumentelor de politică publică; • integrarea dimensiunii de gen în strategiile și politicile de dezvoltare economică.
Rezultat urmărit	Instrumente de politică publică îmbunătățite și clustere mai bine pregătite să sprijine IMM-urile în adoptarea unor modele de afaceri incluzive și competitive. **Pentru Ungheni, unul dintre rezultatele concrete este actualizarea Strategiei de Dezvoltare Socio-Economică a municipiului pentru 2026–2032, prin integrarea dimensiunii de gen și a dezvoltării economice prin clustere.**
Link	Fișa proiectului

Interreg Europe finanțează învățare și îmbunătățirea politicilor, nu construcții: îmbunătățiți strategia locală, apoi finanțați acțiunile din alte surse.

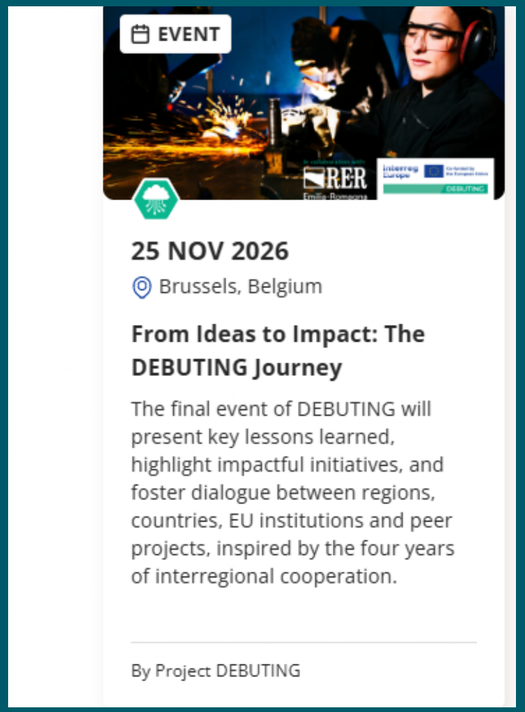

PROBLEMĂ DE POLITICĂ → SCHIMB DE EXPERIENȚĂ → POLITICĂ MAI BUNĂ → INVESTIȚIE VIITOARE

Identificați o politică locală de îmbunătățit (strategie, plan de mobilitate etc.).

Interreg NEXT Bazinul Mării Negre 2021–2027

Zone eligibile

- Regiuni de coastă și adiacente din țările bazinului Mării Negre
- Bulgaria, Grecia, România, Turcia, Ucraina, Georgia, Armenia și Republica Moldova
- Moldova participă ca țară din bazinul hidrografic, deși nu are ieșire la mare
- Verificați lista exactă a regiunilor în ghidul apelului

De ce are nevoie primăria

- O legătură tematică reală cu bazinul Mării Negre — pentru o comună din centrul țării este greu de argumentat
- Parteneri din țările riverane, nu doar din România
- Capacitate de lucru în engleză
- Răbdare: apelurile sunt rare și imprevizibile

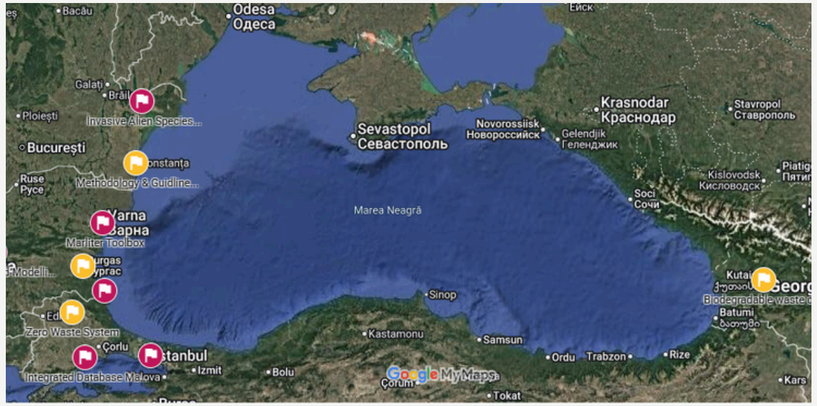

Ce finanțează

- Economie albastră și inovare
- Mediu marin și de coastă
- Gestionarea deșeurilor, inclusiv a celor care ajung în bazin
- Turism costier și cultural
- Capacitate instituțională pentru cooperare regională

Cum funcționează

- Apeluri rare și cu ferestre scurte
- Parteneriate din minimum trei țări ale bazinului
- Depunere în sistemul propriu al programului
- Finanțare prin instrumentele de vecinătate și preaderare
- Cofinanțare orientativ 10–20%

Valoare totală program: ~85 milioane de EUR, incluzând fonduri europene și contribuții naționale.

Tips & tricks

- Este cel mai puțin accesibil program Interreg pentru o primărie din Moldova fără legătură cu apa sau cu marea. Fiți realiști.
- Dacă lucrați pe Nistru sau Prut, pe deșeuri care ajung în bazin, sau pe turism legat de apă, argumentul se poate construi credibil.
- Urmăriți secretariatul comun și abonați-vă la newsletter — apelurile se deschid și se închid rapid.
- Nu investiți efort aici înainte de a avea un proiect reușit la Interreg NEXT România–Moldova.
- Verificați dacă localitatea dumneavoastră este în zona eligibilă înainte de orice altceva.

Interreg Bazinul Mării Negre 2021–2027-Proiecte implementate

Denumire proiect	**DARE-EU – Disaster Assistance and Response in Moldova, Bulgaria and Türkiye (BSB01060)** **Asistență și răspuns la dezastre în Moldova, Bulgaria și Türkiye**
Domeniu	**Prevenirea riscurilor de dezastre • protecția civilă • adaptarea la schimbările climatice • capacitatea de intervenție • cooperare transfrontalieră. Proiectul este finanțat prin Interreg VI-B NEXT Black Sea Basin, Prioritatea „Clean and Green Region”.**
Problemă	Capacitate locală slabă de răspuns la inundații și alte dezastre naturale.
Buget	**Total: 2.333.646 € UE: 2.100.282 € Cofinanțare: 10%** **Durata: 4 decembrie 2025 – 3 decembrie 2027.**
Parteneriat	5 organizații din 3 țări: Republica Moldova, Bulgaria și Türkiye. Lider: Consiliul Raional Cantemir. Parteneri: Consiliul Raional Nisporeni, Municipiul Edirne, Municipiul Dalgopol și Uniunea Autorităților Locale Bulgare de la Marea Neagră.
Obiectiv	Creșterea capacității autorităților locale de a preveni, pregăti și răspunde eficient la dezastre naturale, prin echipamente, sisteme de avertizare și cooperare transfrontalieră.
Ce se realizează	**Cantemir**: vehicul de teren, autospecială de pompieri, alte echipamente comandate; **Nisporeni**: autospecială; **Dalgopol**: stație de pompare, sistem radar de avertizare la inundații, echipament pentru pompieri voluntari. • sisteme de notificare și avertizare timpurie; • lucrări de prevenire a riscului de inundații; • platformă digitală comună pentru comunicare și coordonare; • schimb de informații și cooperare între serviciile de urgență.
Rezultat urmărit	Un sistem transfrontalier mai bine coordonat de prevenire și răspuns la dezastre, cu autorități locale mai bine echipate și mecanisme comune de comunicare. În Cantemir, de exemplu, proiectul finanțează echipamente pentru intervenție, iar platforma digitală permite partenerilor să schimbe date și să coordoneze răspunsul la incidente
Link	Fișa proiectului

O problemă comună → parteneri din 3 țări → echipamente + sisteme de avertizare → capacitate locală mai mare de intervenție.

Intrați într-un consorțiu ca partener; pregătiți date de bază (hărți de risc, inventar de echipamente); planificați achizițiile din timp.

URBACT IV — rețeaua europeană pentru orașe și dezvoltare urbană integrată

Zone eligibile

- Cele 27 de state membre, plus Norvegia și Elveția ca state partenere, Moldova și Ucraina
- Beneficiari: orașe și municipii, precum și parteneri non-orașe cu competențe în domeniul dezvoltării urbane
- Componenta C a Interreg, finanțată din FEDR, cu autoritate de management în Franța

De ce are nevoie primăria

- Statut de oraș sau municipiu
- O temă urbană concretă, nu o listă de nevoi
- Capacitate de a coordona un grup local pe doi ani
- Engleză de lucru
- Un oraș-lider care să vă invite în rețea

Buget ~84,76 milioane EUR

https://urbact.eu/online-courses

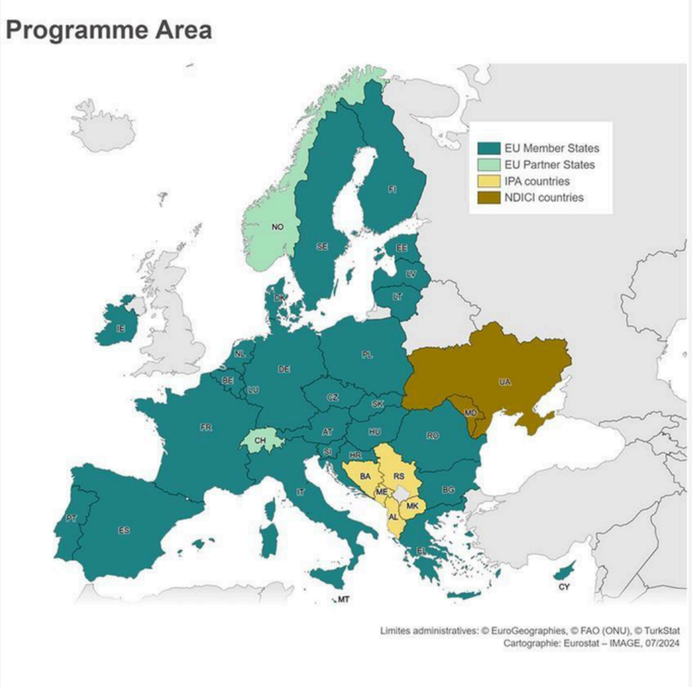

Ce finanțează

- Rețele de orașe care lucrează pe aceeași temă urbană
- Finanțează procesul: cooperarea între orașe, dezvoltarea capacității administrative, expertiza, schimbul de experiență și pregătirea și implementarea unor acțiuni locale de scară mică.

Tipuri de rețele:

- **Rețele de planificare a acțiunilor;**
- **Rețele de transfer;**
- **Rețele de transfer de inovare;**
- **Rețele de acțiune.**

Cum funcționează

- Rețele de 8–10 orașe, pe circa doi ani
- Fiecare oraș formează un grup local URBACT cu părți interesate
- Rezultatul obligatoriu: un plan de acțiune integrat
- La accelerator: sumă forfetară, fără cofinanțare semnificativă
- Rețelele se coagulează în jurul unui oraș-lider

Tips & tricks

- Verificați anual dacă se redeschide acceleratorul pentru Moldova. Este singura poartă directă, iar apelul din 2026 a avut 151 de candidaturi pentru 10 locuri.
- Baza de bune practici URBACT este utilă chiar fără proiect: soluții testate în orașe de mărimea dumneavoastră, cu descrieri detaliate.
- Metodologia URBACT - grup local de acțiune plus plan integrat - merită aplicată chiar și fără finanțare. Este un instrument bun de planificare.
- Rețelele se formează în jurul unui Lead Partner. Căutați-l activ, nu așteptați invitația.
- Dacă sunteți comună, nu insistați aici. Interreg NEXT sau CERV vă servesc mai bine.

URBACT - Proiecte implementate

Denumire proiect	**We Create Space – URBACT Transfer Network** **„We Create Space” – rețea de transfer a programului „Tvoříme prostor” (revitalizarea spațiului public de către cetățeni)**
Domeniu	Dezvoltare urbană • participare cetățenească • revitalizarea spațiului public • dezvoltare comunitară • granturi locale.
Problemă	**Cetățenii aveau puține ocazii reale de a modela spațiile publice.**
Parteneriat	7 orașe din 7 țări: Ostrava (Cehia, lider), Koszalin (Polonia), Pescara (Italia), Granollers (Spania), Sectorul 6 București (România), Niš (Serbia), Métropole Rouen Normandie (Franța).
Obiectiv	Transferul și adaptarea modelului Tvoříme prostor către alte orașe europene, astfel încât locuitorii și comunitățile locale să poată participa activ la îmbunătățirea spațiilor publice.
Ce se realizează	Locuitorii propun și realizează mici proiecte de spațiu public cu bani de la oraș; un comitet de 6 experți evaluează propunerile; locuitorii contribuie cu muncă voluntară și întrețin spațiile cel puțin 2 ani (**grădini comunitare, locuri de joacă, zone de picnic)**.• schimb de experiență între orașe; • vizite de studiu și sprijin de specialitate; • grupuri locale URBACT cu cetățeni și actori locali; • testarea unor mecanisme locale de finanțare a inițiativelor comunitare.
Rezultat urmărit	Orașele partenere își dezvoltă propriile mecanisme locale prin care cetățenii pot propune și implementa proiecte pentru îmbunătățirea spațiilor publice, adaptate la contextul local. Modelul Ostravei a susținut deja 65 de proiecte în șapte ani, cu aproape 800.000 EUR alocați.
Link	Fișa proiectului

IDEE A CETĂȚENILOR → GRANT + CONSILIERE → SPAȚIU PUBLIC NOU

Identificați o politică locală de îmbunătățit (strategie, plan de mobilitate); pentru orașe – urmăriți rezultatele acceleratorului URBACT și viitoarele apeluri.

Programul CERV — Cetățeni, Egalitate, Drepturi și Valori

Zone eligibile

- Statele membre ale Uniunii Europene
- Țări terțe asociate programului
- Statutul Republicii Moldova diferă de la o componentă la alta -verificați în ghidul apelului pentru acțiunea vizată
- Beneficiari: autorități locale, ONG-uri, rețele de orașe

De ce are nevoie primăria

- O localitate parteneră dintr-un stat membru
- Decizie de consiliu local de ambele părți
- Cont EU Login și PIC
- Un plan simplu de activități pe 12–24 de luni
- Capacitate de a găzdui o delegație

Buget total:
~1,55 miliarde EUR

Programul Cetățeni, Egalitate, Drepturi și Valori

Call Town Twinning 2026
CERV-2026-CITIZENS-TOWN-TT | Calls for proposals
Opening date: **06 May 2026** | Deadline date: **23 September 2026** | Single-stage

Programme: **Citizens, Equality, Rights and Values programme (CERV)** | Type of action: **CERV Lump Sum Grants**

Ce finanțează

- **Patru componente:**

1. Egalitatea, drepturile și egalitatea de gen
2. Implicarea și participarea cetățenilor
3. Daphne – combaterea violenței
4. Valorile Uniunii -protejarea și promovarea valorilor Uniunii

- Pentru primării contează mai ales a doua: **înfrățirea de orașe și rețelele de orașe**
- Schimburi de delegații, evenimente comune, ateliere civice, bugetare participativă

Cum funcționează

- Gestiune directă, apeluri anuale pe EU Funding & Tenders Portal
- Înfrățire: proiecte scurte, sume forfetare de ordinul zecilor de mii €
- Rețele de orașe: proiecte mai lungi, mai mulți parteneri, 100–250 mii €

Tips & tricks

- **Cea mai accesibilă intrare în finanțarea europeană pentru o primărie mică.** Cerințe tehnice minime, fără nevoie de experți în scriere de proiecte.
- Sumele forfetare simplifică enorm raportarea: nu justificați fiecare factură, ci realizarea activității.
- Diaspora este cea mai eficientă punte pentru găsirea localității partenere. O comunitate moldovenească activă vă face legătura cu primăria de acolo.
- **Un proiect de înfrățire reușit deschide drumul către rețelele de orașe, care sunt de zece ori mai mari.**
- **Nu confundați:** CERV finanțează participare civică, nu infrastructură culturală.

CERV — Citizens, Equality, Rights and Values - Proiecte implementate

Denumire proiect	**Town Twinning in Times of Solidarity** **Întâlnire internațională organizată în cadrul Zilelor comunei Mereşti / Festivalului Peșterii**
Domeniu	Cooperare între localități • cetățenie europeană • solidaritate • cultură și tradiții • participare civică • voluntariat • cooperare în situații de criză.
Problemă	Solidaritate și egalitate într-o perioadă de crize (COVID-19, războiul din Ucraina, discriminarea femeilor).
Buget	**Finanțare UE: CERV – Town Twinning. approx: 50.745 €**
Parteneriat	Comuna Mereşti, România, împreună cu localități partenere din Slovacia, Ungaria și Croația. În cadrul ediției din 2023 au participat reprezentanți ai șapte localități din patru țări.
Obiectiv	Consolidarea relațiilor dintre localități și cetățeni europeni prin schimb de experiență, promovarea solidarității, înțelegerea valorilor UE și dezvoltarea unor viitoare proiecte comune.
Ce se realizează	Festival internațional de trei zile în 2024, cu tineri, participanți dezavantajați și echilibru de gen; evenimente ulterioare în localitățile partenere (20–25 de participanți fiecare). • întâlniri și dezbateri între reprezentanții localităților; • schimb de bune practici; • activități culturale și sportive; • promovarea tradițiilor și diversității culturale; • discuții privind solidaritatea și sprijinul pentru comunitățile afectate de crize; • activități pentru tineri și cetățeni; • identificarea unor viitoare colaborări între localități.
Rezultat urmărit	O rețea mai activă de localități partenere, noi contacte între cetățeni și autorități locale și idei pentru viitoare proiecte europene. Proiectul a generat inclusiv un film, o publicație multilingvă, o pagină web și evenimente locale de diseminare.
Link	Fișa proiectului

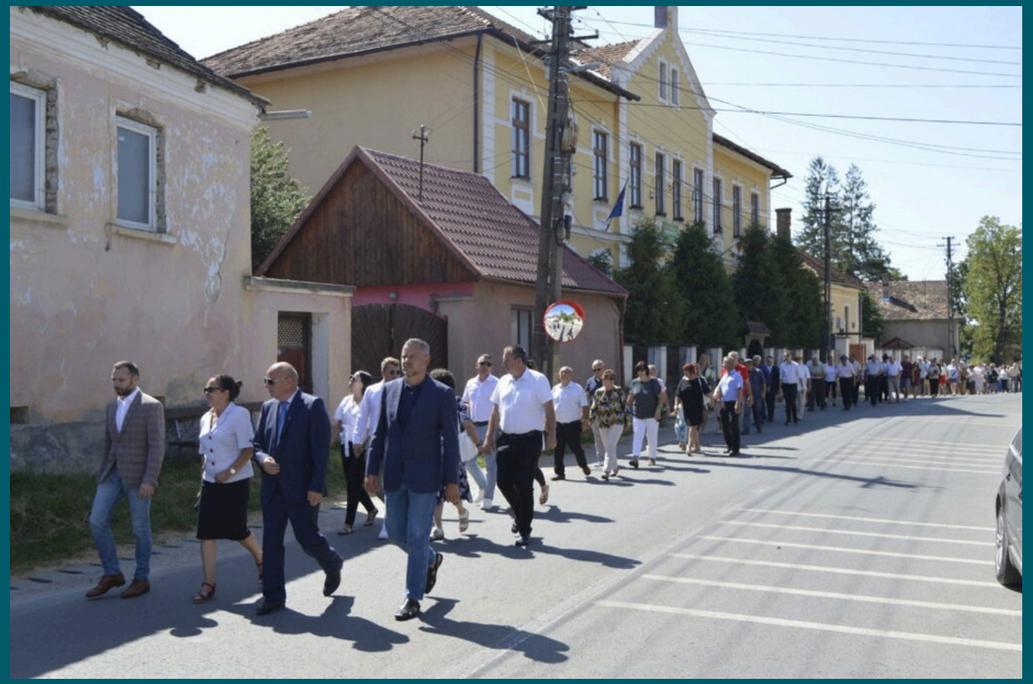

O înfrățire existentă și un eveniment cetățenesc bine organizat pot deveni un proiect CERV; începeți cu localitatea înfrățită din România ca lider.

Reactivați înfrățirea existentă; planificați un eveniment cetățenesc; urmăriți apelul anual (termenul 2026: 23 septembrie).

Programul Erasmus+ educație, formare, tineret și sport

Zone eligibile

- State membre și țări terțe asociate programului
- **Republica Moldova este țară terță neasociată și participă la o parte din acțiuni, cu reguli diferite pe fiecare**
- Verificați în ghidul anual ce acțiuni sunt deschise entităților din Moldova
- **Există un Oficiu Național Erasmus+ la Chișinău**

De ce are nevoie primăria

- **De regulă aplică școala, liceul sau centrul de tineret, nu primăria**
- Un plan de dezvoltare a instituției
- Parteneri din alte țări, pentru KA2
- Sprijin al primăriei: decizie de consiliu, cofinanțare, logistică

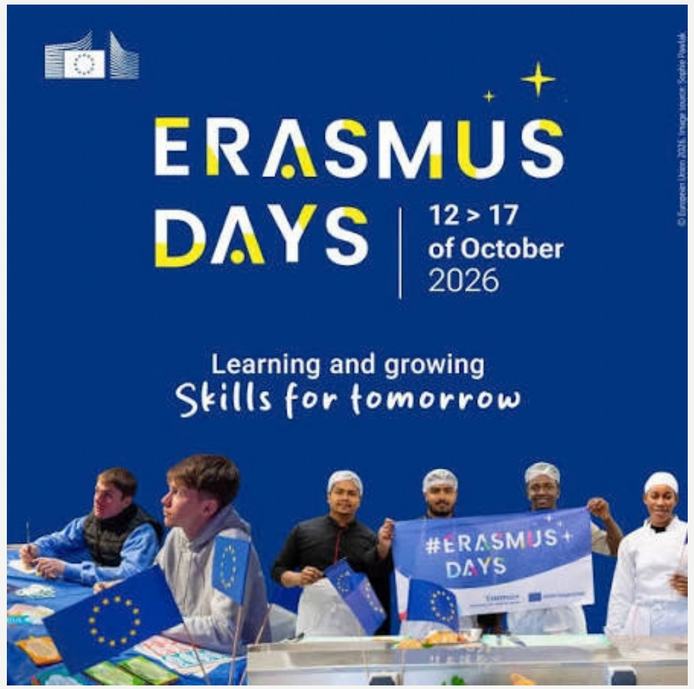

Ce finanțează

- KA1 Mobilitatea persoanelor în scopul învățării (studenți, elevi, cadre didactice etc.) Licență, Masterat, Doctorat- **Erasmus Mundus**
- **KA2 Cooperare între organizații și instituții**
- KA 3 Sprijinirea elaborării politicilor și a cooperării
- Jean Monnet - studii europene
- Sport și activități pentru tineret
- **Pentru APL: mobilități de personal, educația adulților, tineret**

Cum funcționează

- Unele acțiuni prin agenții naționale, altele centralizat
- Sume forfetare pe participant sau grant global
- Termene anuale fixe, diferite pe fiecare acțiune
- Există posibilitatea de acreditare pentru mobilități repetate

Tips & tricks

Buget:
~28,4 miliarde EUR

- **Acreditarea Erasmus+** este cea mai bună investiție. Se aplică organizațiilor din țările participante la program (state membre și țări asociate). Odată obținută, primiți finanțare anuală fără să concurați de fiecare dată.
- Contactați Oficiul Național Erasmus+ erasmusplus.md, str. Maria Cebotari 37, birou 304, Chișinău. Consultanța este gratuită.
- Sumele forfetare fac raportarea foarte simplă. Este un program bun pentru a învăța mecanica proiectelor europene.
- Rolul primăriei este de susținător: puneți la dispoziție transport, spații, decizii de consiliu. **Aplicantul este instituția de învățământ.**
- Platforma de rezultate ale proiectelor Erasmus+ vă arată ce au făcut alții și cine ar putea fi partener.

Erasmus+ — educație, formare, tineret și sport- Proiecte implementate

Denumire proiect	**SMART – Strategii și Metode Atractive pentru Rezultate Trainice** **KA122-SCH, proiect de mobilitate Erasmus+ pentru educația școlară.**
Domeniu	Educație • dezvoltarea profesională a cadrelor didactice • digitalizare • educație nonformală • incluziune.
Problemă	Competențe insuficiente ale personalului în educație nonformală, incluzivă și digitală.
Buget	**26.205 EUR** **Implementare: 1 octombrie 2021 – 31 ianuarie 2023.**
Parteneriat	Beneficiar: Grădinița cu Program Prelungit „Piticot”, Craiova. Mobilitățile au inclus formare în Portugalia, Spania și Cipru, în colaborare cu furnizori europeni de formare.
Obiectiv	Dezvoltarea competențelor cadrelor didactice în utilizarea metodelor nonformale și a instrumentelor digitale, pentru creșterea motivației, incluziunii și calității educației preșcolare.
Ce se realizează	• 3 mobilități de formare (Cipru, Portugalia, Spania), câte 3 cadre didactice; • metode și tehnici de educație nonformală; • instrumente digitale și povești digitale; • schimb de bune practici cu instituții europene; • activități pentru incluziunea copiilor din medii dezavantajate; • transferul competențelor dobândite către ceilalți profesori ai instituției.
Rezultat urmărit	Cadre didactice cu competențe digitale și metodologice noi, un ghid de bune practici, materiale și activități educaționale adaptate, precum și dezvoltarea unor noi parteneriate europene și inițiative eTwinning.
Link	Fișa proiectului

Primăria își poate încuraja școlile și grădinițele să intre în parteneriate Erasmus+ și să disemineze ce învață în rețeaua locală.

Încurajați școlile, grădinițele, bibliotecile și casele de cultură să intre ca parteneri; oferiți-le sprijin administrativ.

Creative Europe — cultură și sectoare creative

Zone eligibile

- State membre și țări terțe asociate programului
- **Republica Moldova participă la Creative Europe - componenta CULTURĂ;**
- Există un Creative Europe Desk la Chișinău, care oferă consultanță gratuită
- Beneficiari: operatori culturali, instituții de cultură, ONG-uri

De ce are nevoie primăria

- Un operator cultural care să fie aplicantul: casa de cultură, muzeul, biblioteca sau un ONG cultural
- Parteneri din alte două țări
- O idee artistică sau de patrimoniu, nu una de infrastructură
- Cont EU Login și PIC pentru instituția aplicantă

Ce finanțează

Componentele programului:

1. **Componenta CULTURA:** proiecte de cooperare, rețele, platforme, circulația operelor
2. Componenta MEDIA: sectorul audiovizual
3. Componenta trans-sectorială

- Pentru APL: cooperare culturală la scară mică, patrimoniu, festivaluri, reziliența sectorului cultural local

Cum funcționează

- Gestiune directă, prin agenția executivă EACEA
- Apeluri anuale pe EU Funding & Tenders Portal
- Proiecte mici de cooperare: minimum trei organizații din trei țări
- Până la 200.000 €, cu până la 80% finanțare UE

Buget:
~2,44 miliarde EUR

Tips & tricks

- Primăria aplică rareori direct. Aplicantul firesc este instituția de cultură din localitate, susținută de primărie.
- Creative Europe finanțează activitate culturală, nu renovarea clădirii. Pentru clădire, mergeți la Interreg NEXT.
- Creative Europe Desk Moldova oferă consultanță gratuită și organizează sesiuni de informare. Folosiți-l.
- Proiectele mici de cooperare sunt cea mai realistă intrare: trei parteneri, buget modest, temă clară.
- Patrimoniul local, tradițiile și meșteșugurile sunt teme competitive dacă sunt legate de o dimensiune europeană.

Creative Europe - Proiecte implementate

Denumire proiect	**NEW LIB – New Challenges for Public Libraries** **„Noi provocări pentru bibliotecile publice”**
Domeniu	Biblioteci publice • inovarea serviciilor publice • digitalizare • participare cetățenească • Design Thinking • incluziune socială.
Problemă	Bibliotecile publice trebuie să-și reinventeze serviciile pentru comunitate.
Buget	**340.266 €** **mai 2016 – aprilie 2018**
Parteneriat	Parteneri din Italia, Danemarca, Portugalia și România. Lider: Consorzio Sistema Bibliotecario Nord Ovest, Italia. Parteneri publici: Regione Lombardia, Municipalitatea Aarhus / Dokk1, Biblioteca Județeană „Nicolae Iorga” Ploiești și Biblioteca Lucio Craveiro da Silva, Braga, alături de alte biblioteci și organizații culturale.
Obiectiv	Dezvoltarea unor servicii de bibliotecă creative, durabile și orientate spre nevoile utilizatorilor, prin transferul metodologiei Design Thinking și implicarea activă a cetățenilor în proiectarea serviciilor publice.
Ce se realizează	• schimb de bune practici între biblioteci europene; • utilizarea Design Thinking pentru identificarea nevoilor comunității; • implicarea utilizatorilor și non-utilizatorilor în procesul de co-creare; • dezvoltarea și testarea unor prototipuri de servicii; • ateliere cu copii, tineri, părinți și bibliotecari; • dezvoltarea unor spații și servicii noi în bibliotecile partenere.
Rezultat urmărit	Biblioteci mai orientate spre comunitate și servicii dezvoltate împreună cu utilizatorii. La Biblioteca Județeană „Nicolae Iorga” din Ploiești au fost amenajate două spații noi, Orizont pentru copii și Meridian pentru adolescenți, pe baza procesului de co-creare.
Link	Fișa proiectului

O nevoie a comunității → cetățenii sunt consultați → Design Thinking → prototip → serviciu public nou.

O bibliotecă sau o casă de cultură municipală poate intra ca partener (nu lider) dacă aduce un loc de pilotare și cetățeni implicați.

Încurajați școlile, grădinițele, bibliotecile și casele de cultură să intre ca parteneri; oferiți-le sprijin administrativ

Programul LIFE - mediu și climă

Zone eligibile

- State membre și țări terțe asociate programului
- LIFE are reguli specifice pentru participarea țărilor terțe
- Verificați statutul Republicii Moldova pentru apelul vizat – diferă de la un subprogram la altul.
- Beneficiari: autorități publice, ONG-uri, întreprinderi

Ce finanțează

Componentele programului:

1. Natură și biodiversitate
2. Economie circulară și calitatea vieții – deșeuri, apă, aer, zgomot
3. Atenuarea schimbărilor climatice și adaptarea la ele
4. Tranziția către energie curată

De ce are nevoie primăria

- Un consorțiu cu organizații care au mai implementat LIFE
- Cofinanțare substanțială – bariera reală
- Un obiect clar de mediu: arie protejată, deșeuri, apă, energie
- Capacitate de raportare tehnică și de monitorizare a indicatorilor de mediu

Cum funcționează

- Gestiune directă, prin agenția executivă CINEA
- Apeluri anuale
- Proiecte standard de acțiune și proiecte strategice
- Durata 3-5 ani
- Rată de cofinanțare de regulă 60%, deci circa 40% contribuție proprie

Tips & tricks

Buget:
~5,4 miliarde EUR

- Cofinanțarea de circa 40% este obstacolul real, nu scrierea proiectului. Un proiect de 2 milioane € înseamnă 800.000 € din surse proprii sau de la parteneri.
- Realist doar în consorțiu, ca partener minoritar, cu un buget mic.
- Verificați întâi dacă tema nu se potrivește mai bine cu Interreg NEXT, unde cofinanțarea este de circa 10%. De cele mai multe ori se potrivește.
- Baza de proiecte LIFE conține soluții testate și replicabile – utilă chiar și fără a aplica vreodată.
- Nu porniți aici. Reveniți după primul sau al doilea proiect european reușit.

Programul Life - Proiecte implementate

Denumire proiect	**LIFE LATESTadapt – Dezvoltarea și demonstrarea unui portofoliu de soluții bazate pe natură și soluții inteligente pentru creșterea rezilienței climatice urbane.**
Domeniu	Adaptare la schimbările climatice • reziliență urbană • gestionarea apelor pluviale • infrastructură verde • soluții bazate pe natură • digitalizare.
Problema	Inundații pluviale: canalizarea pluvială nu mai face față ploilor torențiale.
Buget	**Total: 5.144.488 € UE: 3.086.693 € /60%** **01.09.2022 – 31.08.2027**
Parteneriat	16 parteneri din Estonia și Letonia, coordonați de Comuna Viimsi, Estonia. Partenerii includ orașele Haapsalu, Narva, Võru, Rakvere, Riga, Valmiera și Cēsis, Universitatea Tehnică din Tallinn, Universitatea Tehnică din Riga, Baltic Environmental Forum și alte instituții de specialitate.
Obiectiv	Creșterea rezilienței zonelor urbane la fenomene meteorologice extreme, în special la inundațiile pluviale generate de precipitații abundente și suprasolicitarea sistemelor de drenaj.
Ce se realizează	• dezvoltarea și testarea unor soluții bazate pe natură; • grădini de ploaie și infrastructură verde; • modelarea și simularea riscului de inundații pluviale; • sisteme digitale de sprijin pentru luarea deciziilor; • monitorizarea performanței soluțiilor prin senzori; • integrarea infrastructurii verzi în planificarea urbană; • 8 zone demonstrative în orașele partenere; • instruirea administrațiilor locale și implicarea comunităților.
Rezultat urmărit	10,45 km² zonă vulnerabilă redusă; 81.675 de persoane cu vulnerabilitate mai mică; 19 proiecte de construcție cu soluții bazate pe natură. Municipalități mai bine pregătite pentru fenomene extreme, cu soluții testate în teren, instrumente digitale și reguli de planificare pentru integrarea infrastructurii verzi și a soluțiilor bazate pe natură în dezvoltarea urbană.
Link	Fișa proiectului

Risc climatic → date și modelare → soluție bazată pe natură → testare în teren → integrare în planificarea urbană.

Puteți câștiga granturi LIFE mari într-un consorțiu cu un lider experimentat și o universitate; Cartografiați problemele de mediu (inundații, deșeuri, spații verzi); căutați un consorțiu cu lider experimentat; colectați date de referință.

Horizon Europe - cercetare și inovare

Nu coordonați cercetarea – oferiți locul unde se testează – smart cities, mobilitate, economie circulară etc.

Zone eligibile

- State membre și țări asociate
- Republica Moldova este asociată din 2021 – acord semnat în octombrie 2021, versiune actualizată publicată în Jurnalul Oficial la 4 iunie 2024
- Participați în aceleași condiții ca statele membre în majoritatea apelurilor
- Rețea națională de puncte de contact, gestionată de ANCD

De ce are nevoie primăria

- Un rol clar în consorțiu: living lab, site-pilot, utilizator final sau replicator
- Cont EU Login și PIC
- **Cooperarea cu universități, centre de cercetare și companii din domeniul tehnologiei**
- Disponibilitate pentru întâlniri internaționale
- Un coordonator experimentat

Ce finanțează

- Pilonul I — excelență științifică
- Pilonul II — șase clustere: sănătate; cultură și societate; securitate civilă; digital, industrie și spațiu; climă, energie și mobilitate; alimentație și bioeconomie
- Pilonul III — Europa inovatoare
- Misiunile UE, inclusiv orașe neutre climatic și adaptarea la schimbări climatice

Cum funcționează

- Apeluri pe programul de lucru bienal, publicat cu mult înainte
- Consorții mari, evaluate de experți independenți
- Acțiuni de cercetare: adesea 100% pentru entități non-profit
- Acțiuni de inovare: circa 70%
- Depunere pe portal, cu PIC

Tips & tricks

Buget:
~95,5 miliarde EUR

- Nu veți fi lider la început, și este perfect în regulă. Un buget de partener de 50–150 mii € este realist pentru o primărie.
- CORDIS este instrumentul cheie: căutați proiecte pe tema dumneavoastră, identificați coordonatorii și contactați-i direct.
- Punctul național de contact — ancd.gov.md și horizoneurope.md — vă poate conecta la consorții aflate în formare. Este canalul cel mai subutilizat.
- Misiunile UE sunt mai accesibile pentru autorități locale decât clusterele clasice de cercetare.
- Programul de lucru se publică cu luni înainte. Citiți-l și poziționați-vă din timp.

Programul Horizon - Proiecte implementate

Denumire proiect	**UP-SCALE – Urban Pioneers: Systemic Change Amid Liveable Environments Program pilot în cadrul Misiunii UE „100 de orașe inteligente și neutre climatic până în 2030”, prin NetZeroCities.**
Domeniu	Neutralitate climatică • decarbonizare • mobilitate durabilă • eficiență energetică • soluții inteligente • guvernanță climatică.
Problemă	Emisii din încălzirea clădirilor și din transport.
Buget	**1,5 milioane EUR pentru întregul proiect; contribuția indicată pentru Velenje este de aproximativ 350.000 EUR. 1 iunie 2023 – 31 mai 2025**
Parteneriat	Slovenia: Kranj, Ljubljana și Velenje, împreună cu Jožef Stefan Institute și Envirodual. Kranj este liderul proiectului.
Obiectiv	Testarea unor abordări inovatoare pentru decarbonizarea orașelor și dezvoltarea unor noi modele de guvernanță care să facă tranziția către neutralitatea climatică mai eficientă, transparentă și participativă.
Ce se realizează	• **Kranj**: platformă digitală cu date de transport și aplicație „mobilitate ca serviciu” care încurajează deplasarea sustenabilă. • **Ljubljana**: valorificarea căldurii reziduale pentru sistemul de încălzire centralizată și crearea unui Innovation Hub; •**Velenje**: reducerea consumului de căldură în clădiri pe baza datelor și a acțiunilor comunitare. • câte un one stop shop în cele trei orașe pentru informare, consiliere, testarea ideilor și implicarea cetățenilor; • schimb și transfer de cunoștințe între orașe.
Rezultat urmărit	Soluții pilot testate în trei orașe și modele de guvernanță, instrumente digitale și metodologii care pot fi replicate în alte orașe. Kranj a dezvoltat o soluție MaaS pentru mobilitate, Velenje un instrument de modelare pentru renovarea energetică, iar Ljubljana o metodologie pentru valorificarea căldurii reziduale.
Link	Fișa proiectului

O provocare climatică → trei orașe, trei soluții pilot → testare și date → transfer → accelerarea tranziției către neutralitate climatică.

Misiunea recompensează orașele care oferă un teren de testare real, o coaliție locală și date; un oraș din Moldova poate începe ca partener sau oraș „replicator” într-un consorțiu.

Programul Digital Europe

Zone eligibile

- State membre și țări asociate programului
- Republica Moldova este asociată din 1 ianuarie 2024, cu efect retroactiv
- Moldova beneficiază de o reducere de 95% a contribuției anuale până la finalul programului, în 2027
- Administrațiile publice sunt explicit eligibile

Ce finanțează

Moldova este asociată doar la patru domenii ale programului:

1. calcul de înaltă performanță,
2. inteligență artificială,
3. competențe digitale avansate,
4. implementarea tehnologiilor digitale și interoperabilitate.

De ce are nevoie primăria

- Cont EU Login și PIC
- Un partener tehnic sau un hub de inovare digitală
- Cofinanțare de circa 50% - bariera reală
- O nevoie digitală concretă, nu „digitalizare” în general
- Capacitate de a menține soluția după terminarea proiectului

Cum funcționează

- Gestiune directă, apeluri pe EU Funding & Tenders Portal
- Buget total 8,1 miliarde € pentru 2021–2027
- Rată de finanțare de regulă 50% din costurile eligibile; unele acțiuni până la 100%
- Consorții, de regulă cu parteneri tehnici
- Apeluri periodice, pe programul de lucru

Buget:
~8,1 miliarde EUR

Tips & tricks

- Nu aplicați ca lider. Intrați ca utilizator final sau site-pilot într-un consorțiu cu parteneri tehnici.
- Hub-ul de inovare digitală din Moldova este cea mai bună poartă de intrare - au deja consorții și caută autorități publice care să testeze soluții.
- Nu confundați cu Horizon Europe: DIGITAL finanțează implementarea tehnologiilor existente, nu cercetarea.
- Componenta de competențe digitale este cea mai accesibilă pentru o administrație locală.
- Cofinanțarea de 50% este mare pentru un buget local. Prevedeți-o cu un an înainte.

Digital Europe- Proiecte implementate

Denumire proiect	**EDIH of Moldova – European Digital Innovation Hub of Moldova** **Primul Hub European de Inovare Digitală din Republica Moldova.**
Domeniu	Transformare digitală • inovare • digitalizarea IMM-urilor • digitalizarea administrației publice • competențe digitale • tehnologii avansate.
Problemă	Acces redus la servicii digitale avansate pentru IMM-uri și instituții publice.
Buget	**Aproximativ 2 milioane EUR, pentru o perioadă de trei ani, cu finanțare europeană și cofinanțare din partea Guvernului Republicii Moldova**
Parteneriat	Consorțiu național coordonat de ACETI, cu 15 parteneri, inclusiv Universitatea Tehnică a Moldovei, Moldcell Foundation, Startup Moldova, Business InnoHub, INOTEK și HYGIA CONSULT, precum și parteneri asociați precum ODA,
Obiectiv	Accelerarea transformării digitale a IMM-urilor și organizațiilor publice din Republica Moldova și conectarea acestora la expertiza, infrastructura și rețelele europene de inovare digitală.
Ce se realizează	• evaluarea maturității digitale a organizațiilor; • Test Before Invest, pentru testarea tehnologiilor înainte de investiție; • dezvoltarea competențelor digitale; • acces la expertiză și infrastructură tehnologică; • sprijin pentru identificarea și accesarea finanțărilor; • servicii printr-un One Stop Shop; • conectarea IMM-urilor și instituțiilor publice la rețeaua europeană EDIH.
Rezultat urmărit	Un ecosistem național de sprijin pentru transformarea digitală, prin care IMM-urile și instituțiile publice pot trece de la identificarea nevoii digitale la testarea soluției, dezvoltarea competențelor și implementarea tehnologiei. Începând cu 1 iulie 2026, EDIH of Moldova operează oficial propriul One Stop Shop.
Link	Fișa proiectului

Start Digital 360°: EDIH of Moldova lansează primul apel pentru digitalizarea IMM-urilor și instituțiilor publice

IMM-urile și instituțiile publice din Republica Moldova se pot înscrie în primul apel EDIH of Moldova pentru accesarea pachetului de servicii „Start Digital 360°" – un parcurs integrat de sprijin pentru transformarea digitală, cu o valoare totală de 8.3…

edih.md

Contactați hub-ul digital din Bălți cereți evaluarea maturității digitale a primăriei și folosiți-o pentru a prioritiza serviciile digitale. Oferiți primăria ca teren de testare într-un consorțiu.

EU4Health - sănătate publică

„Sunt și programe în care primăria intră doar prin instituția națională.”

Zone eligibile

- State membre și țări asociate programului
- Republica Moldova este asociată – acord semnat la Bruxelles la 7 februarie 2023.
- Contribuție redusă și eșalonată.

De ce are nevoie primăria

- Rareori este aplicant direct – realist prin centrul de sănătate, spitalul raional sau autoritatea națională
- Cont EU Login și PIC pentru instituția aplicantă
- O temă de sănătate publică cu dimensiune locală: prevenție, screening, sănătate mintală
- Parteneri din alte state asociate sau membre

Ce finanțează

- Prevenție și promovarea sănătății
- Pregătirea pentru crize sanitare și reziliența sistemelor de sănătate
- Digitalizarea serviciilor de sănătate
- Planul european de combatere a cancerului: screening, prevenție, îngrijire
- Acces la medicamente și dispozitive medicale

Cum funcționează

- Gestiune directă, prin agenția executivă HaDEA
- Apeluri anuale pe EU Funding & Tenders Portal
- Trei formate: granturi de proiect, acțiuni comune cu autoritățile naționale, achiziții comune
- Finanțare UE de regulă 60–80%
- Moldova a semnat și Acordul de achiziții comune, în iulie 2024

Buget:
~4,4 miliarde EUR

Tips & tricks

- Cel mai realist rol al primăriei este de partener într-o acțiune coordonată de o instituție de sănătate, nu de aplicant principal.
- Componenta de prevenție și promovare a sănătății este cea mai apropiată de competența unei autorități locale: campanii, educație pentru sănătate, medii sănătoase.
- Verificați în fiecare apel dacă autoritățile locale sunt pe lista beneficiarilor eligibili – variază de la o acțiune la alta.
- Acțiunile comune se coordonează prin ministerul de resort. Dacă vă interesează, exprimați-vă interesul acolo, din timp.
- Program puțin cunoscut în primării, deci concurență internă redusă.

EU4Health- Proiecte implementate

Denumire proiect	**JACARDI – Joint Action on Cardiovascular Diseases and Diabetes**
Domeniu	sănătate publică, prevenție, boli cardiovasculare și diabet
Problemă	Boli cardiovasculare și diabet.
Buget	**Buget: 66,25 milioane EUR întregul consorțiu** **Perioada: noiembrie 2023 – octombrie 2027**
Parteneriat	81 de parteneri din 21 de țări europene. Exemplu local: Italia, inclusiv autorități și instituții de sănătate publică, în colaborare cu Institutul Superior de Sănătate.
Obiectiv	Reducerea poverii bolilor cardiovasculare și a diabetului prin prevenție, depistare timpurie, îmbunătățirea alfabetizării în sănătate și dezvoltarea unor servicii de sănătate mai integrate și orientate către pacient.
Ce se realizează	• alfabetizare în sănătate și conștientizare • îmbunătățirea datelor privind factorii de risc și bolile cardiovasculare și diabetul • screening și identificarea persoanelor cu risc ridicat • dezvoltarea unor trasee integrate de îngrijire • instrumente pentru autocontrolul și implicarea pacienților • 143 de proiecte pilot pentru testarea unor soluții bazate pe dovezi.
Rezultat urmărit	Soluții și metode testate în contexte reale, care pot fi adaptate și extinse la nivel național sau regional și integrate în politicile și serviciile de sănătate. Exemplu concret În cadrul componentei privind screeningul sunt testate abordări pentru identificarea timpurie a persoanelor cu risc de boli cardiovasculare și diabet, inclusiv prin instrumente standardizate de evaluare a riscului.
Link	Fișa proiectului

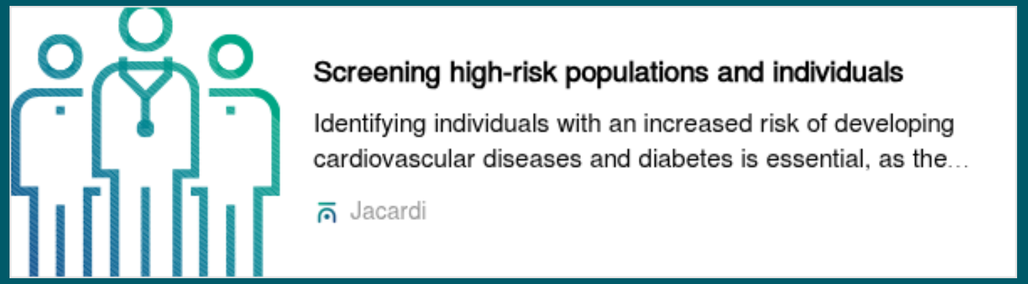

Sănătatea publică înseamnă și prevenție, nu doar tratament.
Prin cooperare europeană, autoritățile pot testa soluții noi, folosi mai bine datele și ajunge mai devreme la cetățenii aflați la risc.

UE (80%) → institut național → autoritate locală → cetățeni

Discutați cu Ministerul Sănătății rolul primăriei în acțiunile comune

UCPM - Mecanismul de protecție civilă al Uniunii

„Sunt și programe în care primăria intră doar prin instituția națională.”

Zone eligibile

- Cele 27 de state membre plus zece state participante: Albania, Bosnia și Herțegovina, Islanda, Moldova, Muntenegru, Macedonia de Nord, Norvegia, Serbia, Turcia, Ucraina
- **Moldova a semnat la 29 septembrie 2023 și este stat participant de la 1 ianuarie 2024**
- **Instituția reprezentantă: Inspectoratul General pentru Situații de Urgență**

Ce finanțează

- Proiecte de prevenire și pregătire pentru dezastre
- Exerciții europene și schimb de experți
- Acces la rezerva rescEU de echipamente și capacități
- Rețeaua de cunoștințe în protecție civilă: formări, ghiduri, comunitate profesională
- Asistență în caz de dezastru, prin Centrul de coordonare a răspunsului la urgențe

De ce are nevoie primăria

- Coordonare cu IGSU – este punctul focal național și canalul obligatoriu
- Un serviciu local de intervenție sau voluntari organizați
- Parteneri din serviciile de urgență ale altor state participante
- **O nevoie concretă: inundații, incendii de vegetație, secetă, cutremur**
- **Plan local pentru situații de urgență**

Cum funcționează

- Gestiune directă, prin DG ECHO
- Apeluri de proiecte de prevenire și pregătire, pe portalul UE
- Solicitarea de asistență în caz de dezastru se face de guvern, nu de primărie
- Participarea la exerciții și formări nu necesită proiect propriu

Tips & tricks

Buget:
~3,3-3,6 miliarde EUR

Programarea 28-34
~10,675 miliarde EUR

- Contactați IGSU înainte de orice altceva. Fără punctul focal național nu intrați în mecanismele europene de protecție civilă.
- Cea mai accesibilă componentă: proiectele de prevenire și pregătire, cu parteneri din statele participante.
- Formările și exercițiile europene sunt accesibile fără proiect propriu. Trimiteți oameni –este cea mai ieftină formă de consolidare a capacității.
- Combinați cu Interreg NEXT România–Republica Moldova, care are o prioritate dedicată situațiilor de urgență și o cofinanțare mult mai blândă.
- Rețeaua de cunoștințe în protecție civilă oferă ghiduri și bune practici gratuite, utile chiar și fără finanțare.

UCPM - Mecanismul de protecție civilă al Uniunii- Proiecte implementate

Denumire proiect	**MD ALERT STUDY Studiu de fezabilitate și documentație pentru sistemul național de avertizare timpurie**
Domeniu	Protecție civilă și gestionarea riscurilor de dezastre
Problemă	Lipsa unui sistem de avertizare directă a populației pe telefonul mobil (inundații, fenomene extreme).
Buget	**442.523 EUR, din care 92% finanțare UE**
Autoritate	Republica Moldova, Inspectoratul General pentru Situații de Urgență, IGSU
Obiectiv	Pregătirea fundamentului tehnic, economic și juridic pentru dezvoltarea unui sistem național de avertizare timpurie
Ce se realizează	Analiza opțiunilor tehnice și economice; cerințe tehnice; deviz; analiza cadrului legal; evaluarea riscurilor; documentație pentru achiziții
Rezultat urmărit	Studiu de fezabilitate și documentație tehnică pentru dezvoltarea sistemului național de avertizare timpurie
Link	

Inspectoratul General pentru Situații de Urgență a obținut 442.523 de euro, cu 92% finanțare europeană, pentru un studiu de fezabilitate și documentația sistemului național de avertizare a populației, MD-ALERT.

Guvernul a aprobat conceptul MD-ALERT (18.03.2026); 5 mil. euro pentru implementare și 5 ani de mentenanță, finanțare printr-un împrumut al Băncii Mondiale; implementare completă preconizată în 2027.

Discutați cu IGSU rolul primăriei în acțiunile comune și în MD-ALERT; actualizați planul local de situații de excepție.

CEF - Connecting Europe Facility - Mecanismul pentru Interconectarea Europei

Program din care primăria câștigă indirect

Zone eligibile

- State membre și țări asociate. Moldova este asociată din 2023, printr-un acord semnat la Chișinău
- Entitățile din Moldova pot aplica direct la apelurile CEF Transport
- Se aplică regulile pentru țări terțe din Regulamentul TEN-T
- Prioritate acțiunilor care întăresc conectivitatea cu rețeaua centrală a statelor membre

De ce are nevoie primăria

- Realist, primăria nu este aplicant. Proiectele sunt de interes european, pe rețeaua TEN-T
- Localitatea trebuie să fie pe un coridor TEN-T sau lângă un punct de trecere a frontierei
- Rolul practic: facilitator - avize, acorduri de teren, coordonare locală
- Interlocutorul este Ministerul Infrastructurii, nu Comisia

Ce finanțează

- Transport: infrastructură feroviară, căi navigabile, porturi, drumuri de pe rețeaua TEN-T, puncte de trecere a frontierei
- Energie: interconectări și infrastructură energetică transfrontalieră
- Digital: conectivitate de mare capacitate, infrastructuri digitale transfrontaliere
- Numai proiecte de interes comun european

Cum funcționează

- Gestiune directă, prin agenția executivă CINEA
- Apeluri mari și periodice; un singur apel Transport a pus la dispoziție peste 7 miliarde €
- Promotori tipici: autorități naționale, administratori de infrastructură, operatori portuari și feroviari
- Rata de cofinanțare diferă: mai mare pentru studii, mai mică pentru lucrări

Tips & tricks

Buget:
~33,71 miliarde EUR

- Nu este un program pentru drumuri locale.
- Exemplu real: în 2023 și 2025 au fost semnate trei granturi CEF de aproape 78 de milioane € pentru modernizarea punctelor de trecere Ungheni, Albița-Leușeni și Reni-Giurgiulești-Galați.
- Dacă localitatea este pe traseul unui astfel de proiect, primăria are un rol real: pregătirea terenului, avizele, informarea comunității.
- Beneficiul pentru comunitate este indirect, dar mare: acces mai bun la piața unică și la coridoarele de transport.
- Urmăriți deciziile Ministerului Infrastructurii privind rețeaua TEN-T extinsă în Moldova.

CEF - Connecting Europe Facility- Proiecte implementate

Denumire	**Connecting Europe Facility (CEF) – Transport**
Domeniu	Transport și conectivitate transfrontalieră
Problemă	Blocaje la frontieră pe „culoarele de solidaritate” și conectivitate slabă cu UE.
Buget	**Finanțare UE: 45 mil. EUR (2023) + 33 mil. EUR (2025)**
Parteneriat	România și Republica Moldova; beneficiari naționali; primăriile de frontieră din **Ungheni, Leușeni și Giurgiulești** beneficiază indirect
Obiectiv	Îmbunătățirea conectivității de transport dintre Republica Moldova și Uniunea Europeană și modernizarea infrastructurii transfrontaliere
Ce se realizează	• Modernizarea trecerilor de frontieră Ungheni, Albița–Leușeni și Reni–Giurgiulești–Galați; extinderea parcărilor; • modernizarea drumurilor de acces; • echipamente vamale; • modernizarea căii ferate Iași–Ungheni, inclusiv primul tronson electrificat din Republica Moldova
Rezultat urmărit	Infrastructură de transport și puncte de trecere a frontierei modernizate, cu conectivitate îmbunătățită între Moldova și UE
Surse	transport.ec.europa.eu/news-events/news/eu-signs-grant-agreements-transport-infrastructure transport.ec.europa.eu/news-events/news/eu-support-better-transport-connections-eastern-eu

Primăriile nu sunt neapărat beneficiari direcți ai finanțării CEF, dar infrastructura finanțată prin CEF poate produce beneficii locale directe: acces mai bun la piețe, mobilitate, logistică și dezvoltare economică în localitățile de frontieră.

Planificați drumurile locale, terenurile și zonele economice în jurul investițiilor de coridor; participați la consultări.

ESF+, prin componenta Employment and Social Innovation, EaSI - main instrument for investing in people.

Program din care primăria câștigă indirect

Zone eligibile

- Republica Moldova participă la EaSI din 2024
- Organizațiile din Moldova pot participa la apelurile EaSI eligibile
- Accent pe proiecte și parteneriate europene
- Nu funcționează ca ESF+ în România, prin programe regionale sau naționale

De ce are nevoie primăria

- O problemă locală clar definită
- Date privind grupul țintă
- O soluție sau metodă inovatoare
- Parteneri europeni
- Capacitate de implementare și raportare
- Buget și sursă pentru cofinanțare, dacă este solicitată
- Capacitate de a măsura rezultatele

NEWS | 14 July 2026

REGIOSTARS 2026: Six ESF+ projects among the finalists

Ce finanțează

- Ocuparea forței de muncă
- Integrarea persoanelor vulnerabile pe piața muncii
- Combaterea șomajului și excluziunii sociale
- Competențe și formare
- Inovare socială
- Servicii și modele sociale noi
- Schimb de experiență și cooperare transnațională

Cum funcționează

- Apelurile sunt lansate la nivelul UE
- Proiectele se depun, de regulă, prin EU Funding & Tenders Portal
- Sunt frecvent necesare parteneriate internaționale
- Se finanțează proiecte cu obiective și rezultate măsurabile
- Condițiile de eligibilitate diferă de la un apel la altul
- Cofinanțarea poate fi necesară

Tips & tricks

Buget:
~142,7 miliarde EUR

- Pornește de la o problemă locală clară, nu de la ideea de a obține finanțare.
- Verifică eligibilitatea apelului pentru Republica Moldova, tipul de beneficiar și condițiile de cofinanțare.
- Caută parteneri europeni din timp, deoarece proiectele EaSI au frecvent o dimensiune transnațională.
- Propune o soluție inovatoare și testabilă, nu doar activități obișnuite ale primăriei.
- Definește rezultate măsurabile: persoane sprijinite, competențe dobândite, persoane integrate în muncă etc.
- Pregătește din timp datele, bugetul și capacitatea de implementare a primăriei.

ESF+, prin componenta Employment and Social Innovation - Proiecte implementate

Denumire	**ERSISI – Enhancing the Right to Social Inclusion through Service Integration**
Domeniu	• Ocupare și inovare socială • Servicii sociale și integrare pe piața muncii
Problemă	Șomerii de lungă durată și persoanele vulnerabile erau deservite separat de serviciile sociale și de cele de ocupare.
Buget	• **1,8 milioane EUR** • **Aproximativ 75% finanțare europeană** • **inclusiv 120.000 € de la fundații private**
Parteneriat	Departamentul pentru Drepturi Sociale al Navarrei (lider); Primăria Tudela; serviciul social intercomunal Altsasu–Olazti–Ziordia; Serviciul Navarrez de Ocupare; Universitatea Publică din Navarra
Obiectiv	Crearea unui parcurs integrat pentru șomerii de lungă durată, combinând sprijinul social cu măsurile de ocupare.
Ce se realizează	• Unificarea serviciilor sociale și de ocupare • Evaluarea individuală a beneficiarilor • Consiliere și orientare profesională • Formare și dezvoltarea competențelor • Sprijin pentru integrarea pe piața muncii
Rezultat urmărit	• Un model integrat de servicii pentru șomerii de lungă durată • Cooperare mai strânsă între serviciile sociale și cele de ocupare
Surse	navarracapital.es/arranca-el-proyecto-ersisi-que-facilitara-la-integracion-de-500-personas revistas.ucm.es/index.php/CUTS/en/article/view/79382 ec.europa.eu/info/funding-tenders/opportunities/docs/2021-2027/common/guidance/list-3rd-co

Pentru Moldova, ESF poate fi folosit pentru a testa și adapta modele noi de servicii sociale și de ocupare, în parteneriat cu instituții și organizații europene.

ÎNAINTE (două ghișee) → DUPĂ (un singur parcurs) + „500 de persoane”

Cu toată harta în față, alegeți acum ce este realist pentru dumneavoastră

Cine aplică și cu ce program — infrastructură, servicii, guvernanță

Situație	Primăria, direct	Prin GAL sau alt partener	Program care ar putea finanța
Rețea de apă și canalizare	**DA** — proprietar și beneficiar firesc	Nu e nevoie	**Programe naționale de infrastructură.** Interreg NEXT doar pentru componente mici, cu partener din România
Drum local, trotuar, iluminat public	**DA** — competență proprie	Nu e nevoie	**Programe naționale.** Nu există program UE dedicat drumurilor locale în Moldova
Eficiență energetică la școală, grădiniță, primărie	**DA** — clădirile sunt în proprietate	Partener tehnic, pentru soluții și expertiză	**Programe naționale de eficiență energetică.** Interreg NEXT pentru componenta demonstrativă
Echipamente și pregătire pentru situații de urgență	**DA** — cu partener din România sau prin IGSU	Servicii de urgență din alte state participante	**Interreg NEXT** — prioritatea situații de urgență. **UCPM** — prevenire și pregătire, prin IGSU
Prevenție, promovarea sănătății, campanii locale	**Parțial** — prin centrul de sănătate din localitate	**DA** — instituția de sănătate sau autoritatea națională	**EU4Health** — componenta de prevenție. **Interreg NEXT** — prioritatea sănătate
Modernizarea unui punct de trecere a frontierei	**Nu** — nu este competența primăriei	Autorități naționale și administratori de infrastructură	**CEF** — prin Ministerul Infrastructurii. Primăria este facilitator local, nu aplicant
Digitalizarea serviciilor publice locale	**DA** — competență proprie	Partener tehnic sau universitate, pentru componenta IT	**Digital Europe** — servicii publice digitale și interoperabilitate. **Interreg NEXT** — bună guvernanță
Competențe digitale pentru funcționari și cetățeni	**DA** — poate organiza formări	Hub de inovare digitală sau centru de formare	**Digital Europe** — competențe digitale avansate. **Erasmus+** pentru formare de bază
Securitate cibernetică pentru sistemele primăriei	**Parțial** — necesită expertiză externă	Furnizor specializat sau agenție națională	**Digital Europe** — componenta de securitate cibernetică
Consultare publică și bugetare participativă	**DA** — competență proprie a consiliului	ONG local, dacă vreți facilitare independentă	**CERV** — componenta de participare civică
Înfrățire de orașe și schimburi de delegații	**DA** — decizie de consiliu local	Nu e nevoie de intermediar	**CERV** — componenta de înfrățire de orașe
Formarea funcționarilor din primărie	**DA** — direct	Rețea de municipalități sau primăria înfrățită	**Erasmus+** — formare profesională. **Interreg NEXT** — bună guvernanță
Reabilitarea unui obiectiv de patrimoniu	**DA** — dacă este în proprietatea primăriei	Operator cultural, pentru accesul la program	**Interreg NEXT** — cultură și turism. **Creative Europe** prin operator cultural
Mobilități pentru elevi și formarea profesorilor	**Parțial** — prin școala din localitate	**DA** — instituția de învățământ aplică, primăria susține	**Erasmus+** — KA1 pentru mobilități, KA2 pentru cooperare
Strategie de dezvoltare pe un teritoriu mai larg decât comuna	**Nu** — depășește competența teritorială	**DA** — GAL-ul acoperă mai multe localități	**LEADER finanțat din bugetul național.** Interreg NEXT pentru componenta de cooperare
Proiect de cercetare sau inovare	**Nu realist singură**	**DA** — universitate, institut sau ONG cu experiență	**Horizon Europe** — primăria ca teren de testare sau utilizator final

Cine aplică și cu ce program — teme specifice localităților rurale

Situație	Primăria, direct	Prin GAL sau alt partener	Program care ar putea finanța
Valorificarea produselor locale, brand local, piață agricolă	**Limitat** — nu poate finanța direct producătorii	**DA** — GAL sau asociație de producători	**LEADER național.** Interreg NEXT pentru promovare și schimb de practici
Turism rural: trasee, agroturism, semnalizare	**Parțial** — infrastructura publică și semnalizarea	**DA** — GAL sau asociație de turism, pentru promovare	**Interreg NEXT** — turism. **LEADER național** pentru pensiuni și servicii private
Adaptarea la secetă: retenția apei, perdele forestiere, plantări	**DA** — pe terenurile din domeniul public	Parteneri de mediu, pentru expertiză tehnică	**Interreg NEXT** — adaptare la schimbări climatice. **LIFE** doar în consorțiu
Irigare și acces la apă pentru agricultură	**Limitat** — depinde de proprietatea rețelei	Asociație de utilizatori de apă	**Programe naționale.** Interreg Danube pentru managementul bazinelor, ca partener
Prevenirea inundațiilor și managementul riscului	**DA** — în parteneriat transfrontalier	Autorități de bazin, servicii de urgență, IGSU	**UCPM** — prevenire și pregătire. **Interreg NEXT.Interreg Danube** la nivel de bazin
Colectarea selectivă a deșeurilor în sat	**DA** — competență proprie	GAL sau ONG, pentru campanii de informare	**Interreg NEXT** — comunități verzi și mediu
Energie regenerabilă la scară mică pe clădiri publice	**DA** — proprietar al clădirilor	Partener tehnic, pentru proiectare	**Programe naționale.** Interreg NEXT pentru componenta demonstrativă
Centru comunitar sau centru de resurse pentru sat	**DA** — dacă are clădire în proprietate	GAL sau ONG, pentru serviciile din centru	**LEADER național** pentru servicii. **Interreg NEXT** pentru dotare și activități
Servicii sociale pentru vârstnici, la domiciliu	**Parțial** — prin structura de asistență socială	**DA** — ONG specializat în servicii sociale	**Programe naționale.EaSI** pentru inovare socială. **EU4Health** pentru componenta de sănătate
Activități pentru tineri, prevenirea plecării din sat	**Parțial** — dacă există centru de tineret	**DA** — ONG de tineret sau instituția de învățământ	**Erasmus+** - tineret. **CERV** - participare civică
Conservarea unei zone naturale protejate	**Parțial** — depinde de cine este administratorul	Custode sau ONG de mediu, ca lider	**LIFE** în consorțiu. **Interreg Danube** pentru biodiversitate
Conectivitate și servicii online pentru locuitorii satului	**Parțial** — infrastructura ține de operatori	Hub de inovare digitală, furnizor de servicii	**Digital Europe** — servicii publice digitale și competențe. **Interreg NEXT** — bună guvernanță
Cooperare între mai multe sate pe o temă comună	**Nu** — depășește competența unei singure UAT	**DA** — GAL sau asociație intercomunitară	**LEADER național** — cooperare între GAL-uri. **Interreg NEXT** pentru dimensiunea transfrontalieră

REȚINEȚI GAL-ul nu este un concurent al primăriei, ci instrumentul prin care primăria ajunge acolo unde nu poate ajunge singură - în special către sectorul privat și societatea civilă.

SESIUNEA 3 ·

3

Cum vă pregătiți

- Înregistrarea se face înainte de apel, nu în timpul lui
- Atelier: EU Login și PIC în 20 de minute
- Un profil bun valorează mai mult decât 50 de e-mailuri
- Cum găsim parteneri: platformele de matchmaking
- Citiți apelul începând cu eligibilitatea

De ce ne înregistrăm înainte de apel

Focuses on ongoing improvement and long-term planning

Scenariul greșit

- Apelul se publică
- Începem înregistrarea abia acum
- Validarea organizației durează săptămâni
- Rămân circa 30 de zile pentru scrierea proiectului

Scenariul corect

- Înregistrarea este făcută din timp, în afara oricărui apel
- Apelul se publică
- Toate cele 60–90 de zile merg în scrierea proiectului
- Aveți timp și pentru negocierea cu partenerii

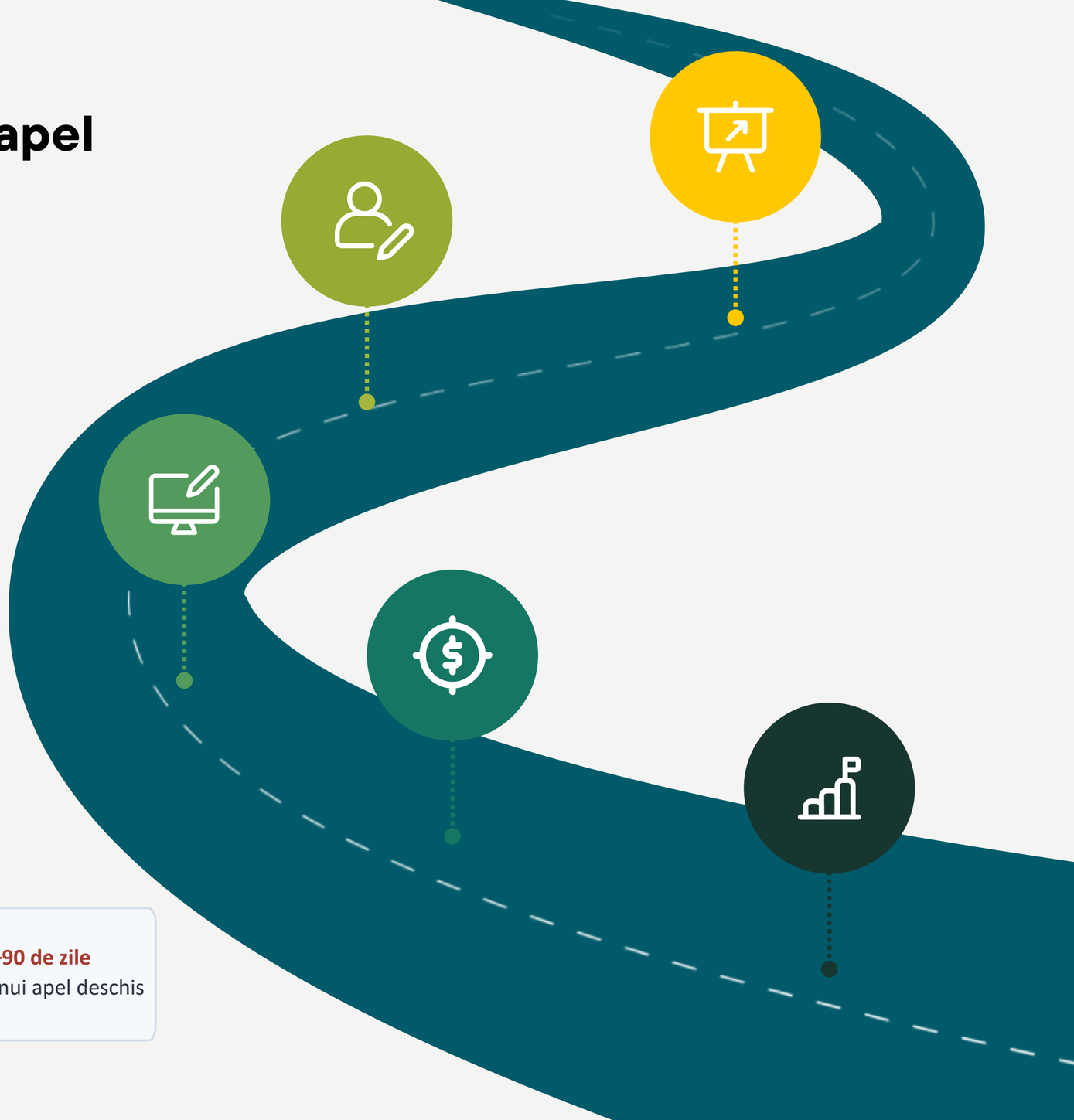

10 minute contul EU Login	**circa o oră** completarea PIC-ului	**zile → săptămâni** validarea organizației	**60–90 de zile** durata unui apel deschis

EU Login și PIC: nu sunt același lucru

EU LOGIN

Contul personal al utilizatorului în sistemele Comisiei Europene.
→ Identifică persoana
→ Permite accesul la platformele și instrumentele UE

👤 Persoană → creează EU Login

PIC – PARTICIPANT IDENTIFICATION CODE

Cod unic de 9 cifre atribuit organizației în Funding & Tenders Portal.
→ Identifică organizația
→ Este utilizat pentru participarea la proiecte și programe UE

🏛️ Primărie / organizație → se înregistrează → primește PIC

PADOR - EUROPE AID ID

Pentru granturile gestionate de DG NEAR, DG INTPA și FPI — instrumente de vecinătate, extindere și cooperare externă

EU Login - crearea contului

1. Accesați pagina de autentificare a Comisiei Europene și alegeți **„Create an account”**.
2. Completați numele, prenumele și **adresa de e-mail de serviciu** a responsabilului de proiecte.
3. Confirmați linkul primit pe e-mail și setați parola.
4. Activați **autentificarea în doi pași**, prin telefon mobil sau prin aplicația EU Login.

Cont personal, nu instituțional. Aparține unei persoane. Când pleacă din primărie, contul pleacă cu ea - de aceea desemnați și un înlocuitor, cu cont propriu.

PIC — înregistrarea primăriei

1. Autentificați-vă pe EU Funding & Tenders Portal cu contul EU Login.
2. Deschideți secțiunea **Participant Register** și alegeți „Register your organisation”.
3. Completați datele de identificare: denumirea oficială completă, forma juridică, IDNO, adresa oficială.
4. Adăugați datele de contact și persoana responsabilă.
5. Primiți **PIC-ul din nouă cifre**. Notați-l — se folosește la fiecare aplicație.

PIC-ul obținut este provizoriu, autodeclarat. Validarea propriu-zisă vine mai târziu, de regulă când sunteți pe cale să semnați un contract de grant.

PADOR — pentru granturile DG NEAR și DG INTPA

1. Accesați PADOR cu același cont **EU Login**.
2. Creați contul organizației și primiți **EuropeAid ID**.
3. Completați cele trei zone: **profilul organizației**, **datele financiare** și **documentele justificative** atașate.
4. Datele se certifică de **reprezentantul legal**.
5. Actualizați profilul **înainte de fiecare depunere**.

Evitați profilurile duplicate. Este o eroare frecventă și greu de corectat ulterior. Verificați întâi dacă primăria nu are deja un profil creat de un coleg.

PROFIL CARE NU ATRAGE PE NIMENI

„Suntem o primărie din Republica Moldova și căutăm finanțare pentru dezvoltarea localității.”

Nu spune ce puteți face, ce ați făcut sau ce aduceți în consorțiu. Un coordonator nu are de unde să știe dacă îi sunteți util.

PROFIL CARE ATRAGE

„Primărie rurală/urbană, 4.200 de locuitori, la 18 km de frontiera cu România. Am implementat trei investiții locale în infrastructura de apă. Căutăm parteneri pentru un proiect de management integrat al deșeurilor în zone rurale transfrontaliere. Oferim teren de testare, acces la comunitate și date locale”

1. Cine sunteți tip de autoritate, locuitori, poziție geografică

2. Ce ați făcut proiecte, investiții, colaborări - chiar dacă e puțin

3. Ce căutați formulat ca temă, nu ca cerere de bani

4. Ce aduceți teren de testare, comunitate, date, statut de țară asociată

EXERCIȚIU · 25 MINUTE Fiecare participant creează un profil pe portal și formulează, în trei propoziții, o idee de proiect publicabilă.

Evenimentele de brokeraj și zilele de informare

Un apel se ratează când nimeni nu are sarcina să se uite

Ce sunt

- Evenimente organizate de programe înaintea fiecărui apel major
- Prezentarea priorităților apelului și sesiuni de întrebări
- Sesiuni structurate de întâlnire între potențiali parteneri
- Majoritatea au participare online gratuită

Unde se anunță

- Secțiunea de evenimente a EU Funding & Tenders Portal
- Site-urile și newsletterele fiecărui program
- Punctele naționale de contact, prin listele lor de distribuție
- Rețelele de autorități locale

De ce merită

- Acolo se formează efectiv consorțiile
- Aflați ce caută evaluatorii — informație care nu apare în ghidul scris
- Puteți pune întrebări direct secretariatului programului
- Costul este zero, iar timpul investit este de câteva ore

ANGAJAMENT Fiecare participant se înscrie la un info-day online în următoarele trei luni.

Unde căutați partenerii?

Activitate practică

Program / instrument	Platformă / instrument de matchmaking	Profil / cont	Link
URBACT IV	URBACT Partner Search Tool	Cont URBACT; rol special pentru publicarea Project Idea	URBACT Partner Search Tool
Interreg Danube Region	Partner Search / Matchmaking	Platforma programului	Danube Region Programme
Interreg Europe	Partner Search / Community	Platforma programului	Interreg Europe
Interreg NEXT România–Moldova	Partner search / evenimente de matchmaking	Instrumentele programului	Interreg NEXT România–Moldova
Interreg NEXT Bazinul Mării Negre	Partner search / matchmaking events	Instrumentele programului	Interreg NEXT Black Sea Basin
Enterprise Europe Network	Partnering Opportunities Database	Profil prin EEN	EEN Partnering Opportunities
NDICI / Global Europe	PADOR / instrumentele specifice apelului	PADOR / EuropeAid ID, unde este solicitat	EU International Partnerships – Grants

Unde căutați partenerii?

Program	Platformă / Partner Search	Profil / identificare	Link
Horizon Europe	EU Funding & Tenders Portal – Partner Search	EU Login + PIC	Partner Search
Digital Europe	EU Funding & Tenders Portal – Partner Search	EU Login + PIC	Funding & Tenders Portal
LIFE	EU Funding & Tenders Portal – Partner Search	EU Login + PIC	Funding & Tenders Portal
CERV	EU Funding & Tenders Portal – Partner Search	EU Login + PIC	CERV – Funding & Tenders
Erasmus+	Funding & Tenders Portal / European School Education Platform	Depinde de acțiune	Erasmus+ – How to apply
Creative Europe	Funding & Tenders Portal	EU Login + PIC	Creative Europe
EU4Health	EU Funding & Tenders Portal	EU Login + PIC	EU Funding & Tenders Portal
Connecting Europe Facility	EU Funding & Tenders Portal	EU Login + PIC	EU Funding & Tenders Portal

Ce citiți când găsiți un apel, în ordine

Verificați întâi dacă aveți voie, apoi dacă vreți.

Ultimul sfat: verificați întotdeauna corrigenda, adică modificările publicate după lansarea apelului. Termenele și condițiile se schimbă.

01 Cine este eligibil

Țara, tipul de organizație, rolul pe care îl puteți avea. **Dacă APL nu este pe listă, opriți-vă aici. Nu citiți mai departe, nu pierdeți timpul.**

02 Ce se finanțează

Obiectivele specifice și tipurile de activități acceptate.

03 Rata de cofinanțare și cheltuielile eligibile

Cât trebuie să puneți de la buget și ce categorii de costuri se decontează. Verificați dacă se acceptă contribuție în natură.

04 Ce parteneriat se cere

Câte țări, ce tip de organizații, dacă e nevoie de lider dintr-un stat membru.

05 Termenul-limită / fusul orar și sistemul în care se depune

Ora de închidere este de regulă ora Bruxelles-ului, nu ora locală. Sisteme: Jems, Funds&Tenders Portal etc.

06 Criteriile de evaluare și documentele care se cer

Criteriile de evaluare și punctajele sunt esențiale, deoarece determină modul în care va fi evaluată și selectată cererea.

SESIUNEA 4

4

Cum implementați

- Banii ajung la proiecte mature
- Riscul real începe după semnare
- Cofinanțarea/pre-finanțarea și fluxul de numerar se decid cu un an înainte
- Achizițiile publice: unde se pierd banii europeni

De ce contează pentru dumneavoastră, acum

Republica Moldova nu așteaptă aderarea pentru a începe să lucreze cu instrumentele și standardele financiare europene. Perioada 2025–2027 este o etapă de pregătire pentru integrarea deplină în sistemul european de finanțare.

Acum este fereastra de pregătire, nu de depunere

Capacitățile pe care primăria trebuie să le construiască de acum

1. **Proiecte europene**
   de la nevoie la scrierea cererii de finanțare
2. **Parteneriate**
   parteneri reali, cu roluri clare
3. **Cofinanțare**
   linie în bugetul local, aprobată de consiliu
4. **Achiziții**
   conforme, ca să nu devină cheltuieli neeligibile
5. **Managementul proiectului**
   flux de numerar și pistă de audit
6. **Raportare**
   narativă și financiară, la termen
7. **Rezultate și indicatori**
   măsurabili, asumați realist

Acestea nu sunt cerințe care apar la aderare. Sunt exact competențele cerute **astăzi**, la orice proiect Interreg sau la orice grant al Comisiei.

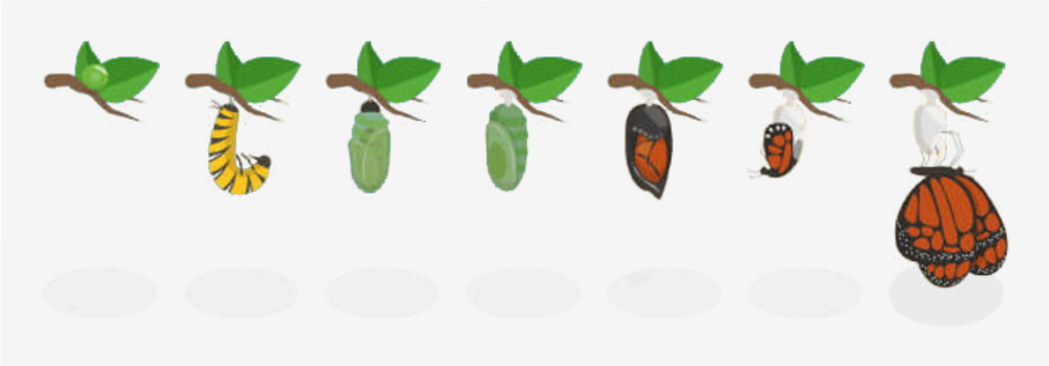

Portofoliul de proiecte: cinci niveluri de maturitate

Un apel stă deschis câteva luni. Un proiect de infrastructură are nevoie, de regulă, de ani ca să devină matur.

Maturitatea proiectului este ce vă deosebește de vecini.

NIVELUL 0

Idee

Problema și o soluție posibilă sunt identificate.

NIVELUL 1

Concept

Fișa de proiect: obiective, beneficiari, cost estimativ, parteneri.

NIVELUL 2

Fezabilitate

Studiu de fezabilitate sau analiza opțiunilor; terenul și autorizațiile verificate.

NIVELUL 3

Proiect tehnic

Proiect tehnic și deviz finalizate; autorizațiile în curs.

NIVELUL 4

Matur

Documentație și autorizații complete, cofinanțare asigurată, documentele de achiziție gata.

Exemplu: reabilitarea energetică a școlii. Audit energetic și proiect tehnic gata → nivelul 3. Pasul următor: actualizați devizul și pregătiți cererea pentru următorul apel.

Regula practică: pentru fiecare prioritate, țineți în portofoliu cel puțin un proiect la nivelul 3 sau 4. Banii ajung la cine are proiecte gata, nu la cine are doar idei.

Ciclul unui proiect, cu zona de risc + cele opt obligații.

Implementarea, nu aplicarea, decide dacă banii rămân la dumneavoastră.

STEP 01

Identificarea nevoii

Problema este clar definită, justificată prin date și legată de nevoile comunității.

STEP 02

Formularea ideii și a parteneriatului

Se conturează soluția, obiectivele și se identifică partenerii potriviți

STEP 03

Pregătirea și depunerea cererii

Se elaborează proiectul, bugetul, indicatorii și documentele necesare, apoi se depune cererea.

STEP 04

Evaluarea

Proiectul este verificat din punct de vedere administrativ, al eligibilității, calității și relevanței.

STEP 05

Contractarea

După aprobare, se semnează contractul și se stabilesc drepturile, obligațiile și condițiile finanțării.

STEP 06

Implementarea

Se realizează activitățile, achizițiile și investițiile, cu respectarea calendarului și a bugetului.

STEP 07

Raportarea

Se demonstrează progresul și utilizarea fondurilor prin rapoarte, documente justificative și indicatori.

STEP 08

Închiderea

Se verifică rezultatele finale, cheltuielile și indicatorii, iar proiectul este închis administrativ și financiar.

Aici se pierd bani, nu la depunere.

Ce vă asumați când semnați contractul

Contractul de finanțare nu este doar dreptul de a primi bani. Este și obligația de a demonstra, până la ultimul leu, că banii au fost cheltuiți corect și că rezultatele promise au fost obținute.

Reguli de achiziții

Se respectă legislația națională și, uneori, reguli suplimentare ale programului. O achiziție greșită devine cheltuială neeligibilă.

Pista de audit și păstrarea documentelor

Contracte, facturi, plăți, procese verbale, documente de achiziții, fotografii etc. trebuie păstrate și puse la dispoziția controalelor.

Raportare narativă și financiară

Periodică. Întârzierile la raportare blochează plățile.

Indicatori asumați

De realizare și de rezultat, cu valori-țintă. Neîndeplinirea poate duce la reduceri financiare.

Comunicare și vizibilitate

Obligație contractuală: emblema UE, mențiunea finanțării și declinarea responsabilității pe toate materialele.

Interdicția dublei finanțări

Aceeași cheltuială nu poate fi decontată din două surse. Delimitați clar ce se plătește din ce.

Modificări prin act adițional

Orice schimbare de buget, activități, parteneri sau durată se aprobă înainte, nu se comunică după.

Respectarea principiilor orizontale

În funcție de program: egalitate și nediscriminare, accesibilitate, egalitate de gen, dezvoltare durabilă, protecția mediului și principiul „Do No Significant Harm”, unde este aplicabil.

Cofinanțarea- două probleme diferite: procentul și momentul plății.

A avea bani în buget nu înseamnă automat că ai și cash disponibil pentru implementare

01

Problema bugetară:
„Avem bani prevăzuți?”

Cofinanțarea trebuie inclusă în bugetul local aprobat de consiliu.

Bugetul se planifică din timp. Nu așteptați săptămâna semnării contractului pentru a identifica sursa de finanțare.

Recomandare

Rezervați anual o linie de 5-10% din bugetul local pentru cofinanțare și pregătire de proiecte

02

Problema fluxului de numerar/cash flow

Avem bani disponibili când trebuie să plătim?

Multe programe funcționează pe principiul rambursării.

Important

Aceasta este o problemă de **cash flow,** nu neapărat de lipsă de bani în buget

NB: Un proiect poate fi perfect eligibil și totuși să creeze o problemă de lichiditate pentru primărie.

Exemplu ilustrativ de flux de numerar

Exemplul de mai jos este ipotetic și are doar scop didactic: un proiect cu un buget eligibil de 200.000 EUR, o rată de cofinanțare UE de 90%, fără prefinanțare, cu rambursare semestrială.

Moment	Primăria plătește	Primăria primește	Sold cumulat al primăriei
Semestrul 1 (cheltuieli)	60.000 EUR	—	−60.000 EUR
Semestrul 2 (cheltuieli + rambursarea S1, după 3-4 luni)	80.000 EUR	54.000 EUR (90% din 60 mii EUR-partea de cofinanțare)	−86.000 EUR
Semestrul 3 (cheltuieli + rambursarea S2)	60.000 EUR	72.000 EUR	−74.000 EUR
După raportul final (rambursarea S3)	—	54.000 EUR	−20.000 EUR (cofinanțarea de 10%)

Deși cofinanțarea proprie este de doar 20.000 EUR, primăria trebuie să poată susține temporar un deficit de până la 86.000 EUR. Acesta este motivul pentru care capacitatea de prefinanțare, și nu doar rata de cofinanțare, decide adesea dacă un proiect este realist.

Achizițiile publice: unde se pierd banii europeni

GREȘEALA		CUM O EVITAȚI
Atribuire directă nejustificată sau divizarea contractului	→	Estimați corect valoarea totală; planificați achizițiile anual.
Publicare insuficientă sau termene prea scurte	→	Respectați termenele legale; lăsați timp în plus pentru licitațiile complexe.
Criterii discriminatorii sau disproporționate	→	Verificați criteriile după o listă de control; consultați piața.
Criterii de atribuire nepublicate sau schimbate în evaluare	→	Publicați criteriile și ponderile; aplicați-le exact.
Conflict de interese nedeclarat	→	Declarații obligatorii; evaluatori independenți acolo unde e nevoie.
Modificări ilegale ale contractului	→	Prevedeți opțiunile din start; verificați condițiile legale de modificare.

O achiziție făcută greșit face cheltuiala neeligibilă, iar suma se returnează. Noua lege se aplică din 1 ianuarie 2027: verificați pragurile și documentele standard la Agenția Achiziții Publice și urmăriți deciziile ANSC.

Evaluatorul caută patru lucruri; proiectele pică din șapte motive

„Ultima piesă: cum se uită evaluatorul la dosarul dumneavoastră.”

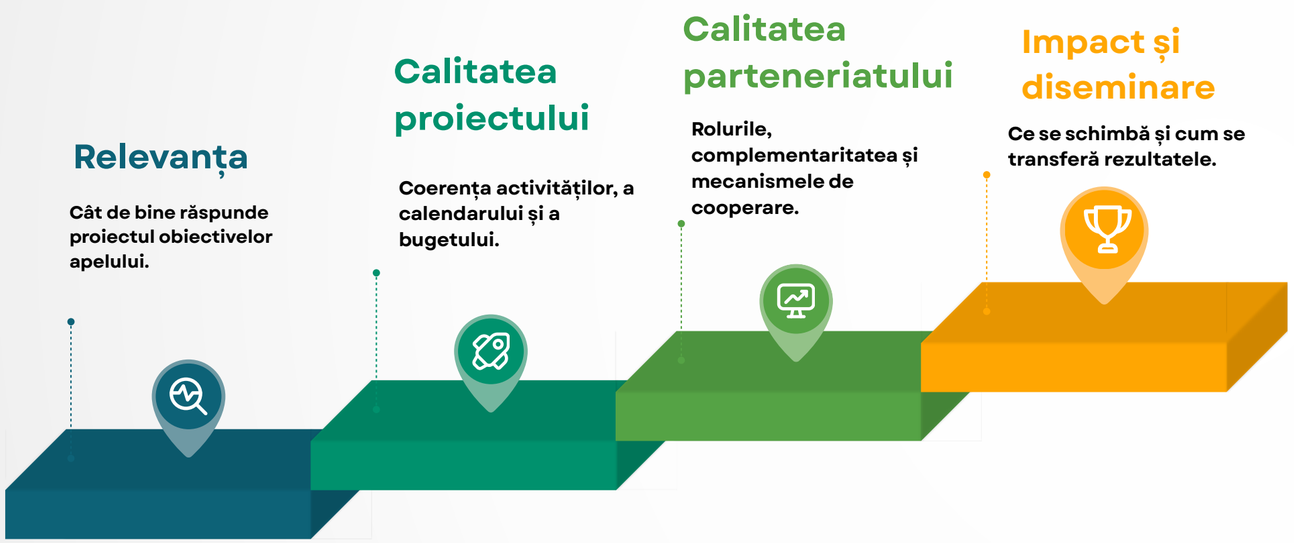

Traduse în limbaj practic, o cerere bună demonstrează șase lucruri:

- O **nevoie reală**, documentată cu date, nu cu afirmații
- O **soluție aliniată** exact la obiectivele apelului, nu obiectivele dumneavoastră reformulate
- Un **plan de activități realist**, cu termene și responsabili
- Un **parteneriat** în care fiecare are un rol clar, nu o semnătură
- **Indicatori** măsurabili, cu valoare de plecare și valoare-țintă
- Un plan de **sustenabilitate**: ce rămâne după ce se termină banii

1. **Solicitantul nu era eligibil și nu a verificat**
   Respingere administrativă. Dosarul nu ajunge să fie citit.
2. **Proiectul a fost construit pornind de la apel, nu de la o nevoie reală**
   Se vede imediat: activitățile nu se leagă de problemă.
3. **Parteneriatul era formal**
   Parteneri care apar în listă, dar nu au activități și buget.
4. **Bugetul nu corespundea activităților**
   Sume rotunde, fără justificare, sau categorii care nu se regăsesc în plan.
5. **Indicatorii lipseau sau erau nemăsurabili**
   „Creșterea gradului de conștientizare” nu este un indicator.
6. **Documentele obligatorii lipseau la depunere**
   Acordul de parteneriat, declarațiile, actele de constituire.
7. **Termenul a fost ratat din cauza înregistrării făcute prea târziu**
   Validarea nu a apucat să se finalizeze.

RECAPITULARE

Regula celor trei proiecte

Primul proiect

Mic, cu risc redus. Câștigat singur sau cu un partener apropiat.

Scopul nu este să luați bani mulți, ci să învățați regulile: cum se completează formularul, cum se raportează, cum se justifică o cheltuială.

Al doilea proiect

Mediu, în parteneriat transfrontalier.

Scopul este să construiți reputația de partener de încredere: livrați la timp, raportați corect, comunicați. Acesta este capitalul care vă deschide ușile.

Al treilea proiect

Consorțiu european mare.

Abia acum intrați într-un proiect de tip Horizon sau LIFE, pentru că aveți istoric verificabil și un coordonator vă poate include fără risc.

MESAJUL DE REȚINUT: Nimeni nu începe cu Horizon. Un proiect mic reușit deschide ușa către unul mare.

Cinci confuzii care costă timp

„Apelurile Interreg sunt pe portalul UE.”	Nu. Se publică pe site-ul fiecărui program, iar depunerea se face în sisteme proprii. Portalul Comisiei este doar pentru programele gestionate direct de ea.
„Facem înregistrarea când apare apelul.”	Validarea organizației poate dura săptămâni. Se face înainte, în afara oricărui apel.
„PADOR și PIC sunt același lucru.”	Sunt sisteme diferite, pentru programe diferite. Ghidul apelului spune explicit care vi se cere.
„Cofinanțarea o găsim la semnare.”	Trebuie prevăzută în bugetul local aprobat de consiliu. Fără decizie de consiliu, contractul nu se semnează.
„Găsim un apel și apoi inventăm proiectul.”	Ordinea corectă este inversă: nevoia reală a comunității, apoi programul care o finanțează. Proiectele construite invers pică la evaluare.

Planul primăriei mele pe 90 de zile - Ce faceți în jumătate an și ce construiți în doi.

PRIMELE 6 LUNI · FUNDAȚIA

1. Desemnați un responsabil pentru proiecte europene și un înlocuitor, prin dispoziție, și scrieți sarcina în fișa postului
2. Înregistrați instituția: EU Login, PIC (și PADOR, dacă e cazul); pregătiți mapa digitală cu documente. + Creați-vă profil pe o platformă de matchmaking.
3. Elaborați CV/Profilul primăriei; Plan de acțiuni aprobat; registrul portofoliului de proiecte; plan de instruire;
4. Fișe de proiect pentru investițiile prioritare; planul de achiziții pe anul următor;
5. Planificați cofinanțarea în bugetul următor; prima cerere, alegeți un apel țintă;
6. Găsiți partenerul: reactivați înfrățirea, publicați profilul pe o platformă de parteneriat, contactați un punct național de contact.

   Completați instrumentul privind evaluarea gradului de pregătire pentru UE

24 DE LUNI · REZULTATE

Anul 1

Documentație tehnică pentru 2-3 proiecte prioritare; acorduri intercomunitare pentru apă, deșeuri sau transport; SECAP adoptat sau actualizat; primul proiect de parteneriat.

Anul 2

Cel puțin un proiect matur, gata de finanțare; cel puțin un proiect cu finanțare externă implementat; a doua autoevaluare, care arată progresul.

Planul pe 90 de zile este primul pas. Planul pe 12 și 24 de luni îl transformă în rutină: se aprobă în consiliu, se revizuiește anual și se leagă de buget.

”Nimic nu este posibil fără oameni, dar nimic nu este durabil fără instituții” - Jean Monnet
Asta înseamnă, pentru dumneavoastră: un om desemnat și proceduri scrise. Restul se construiește.

Vă mulțumim!

Proiectele europene nu se câștigă în ziua apelului - se câștigă în lunile de dinaintea lui.